Jaargang 110. Vrijdag, 18 Julij 1851. No. 57.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt gratis aan de geabonneerden verzonden: *Kort verslag van het verhandelde in de vergadering van de Staten der provincie Groningen*, enz.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der Stad *Groningen* zijn voornomens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* met *gesloten Briefjes*, aan te besteden: Het BOUWEN van eenige panden **NIEUWE STEENEN WALMUUR** aan de Westzijde van de *Kleine A*, tusschen den Apoortenboog en de Marwixpijp, in de jaren 1851 en 1852.

De Voorwaarden, waarnaar deze Aanbesteding zal plaats hebben, zullen, van heden, ter STADS SECRETARIJ ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den STADS BOUWMEESTER.

De Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig art. 13 van het Bestek, moeten vóór of uiterlijk op DINGSDAG den 22sten Julij 1851, aan het Raadhuis worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing aan den laagsten Inschrijver, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op WOENSDAG den 23sten Julij 1851, des middags te 12 uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 10 Julij 1851.

Burgemeester en Wethouderen: VAN IMHOFF.
De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

HOLLANDSCHE KOLONIE SHEBOYGAN, 20 Junij.

Men verhaalt, dat kolonel *Mac-Carty* in der tijd een lot land beloofde aan het eerste in Milwaukie geboren blanke kind. Dit lot is ten deel gevallen aan de jonge jufvrouw *Milwaukie Smith* aldaar, dochter van *U. B. Smith*. Dit is een *cadeau* van eenige duizende dollars.

— De uitgestrektste loodmijnen ter wereld zijn in Missouri, waar de loodstreek 70 mijlen lang en vijftig breed is. Deze mijnen bragten in 1826 zeven en een half millioen tonnen of vijftienduizend millioen ponden lood op.

— Twee der beste nieuwsbladen in Britsch West-Indië, de *Morning Journal* in Jamaica, en de *West Indian* in Barbadoes, worden uitgegeven en geredigeerd door zwarten.

— Uit onderscheidene gedeelten der Unie hooren wij dat eene menigte sprinkhanen voor den dag gekomen zijn. Het is opmerkelijk dat deze dieren voornamelijk om de 17 jaren hunne vertooning maken, om welke redenen men in de nieuwsbladen zoo vaak van de verschijning van 17jarige sprinkhanen leest.

— Wij vernemen uit de N. Y. *Christian Intelligencer*, dat onze landgenooten te Pultneyville, in den staat New-York, waar ongeveer een honderd Hollandsche huisgezinnen zijn, zich den 13den Mei l.l. tot eene kerkelijke gemeente vereenigd en aan de Hollandsche Gereformeerde kerk in dit land aangesloten hebben.

ITALIE.

Het Toscaansche regeringsblad van den 5den dezer maakt thans het op den 25sten April j.l. tusschen Toscane en den Heiligen Stoel gesloten concordaat bekend, waarbij een aantal gedurende de laatste eeuw tot beperking van de regten der geestelijkheid uitgevaardigde verordeningen worden afgeschaft. Eenige bepalingen van dit staatsstuk zijn de volgende:

Aan de geestelijke overheid zal bij de uitoefening van hare heilige dienst geenerlei hinderpaal in den weg gelegd worden. De wereldlijke overheid moet door alle ter harer beschikking staande middelen de zedelijkheid en de godsdienst beschermen, door alles te beletten wat dezelve kan kwetsen; zij zal ook aan de kerk den noodigen steun verleenen voor de uitoefening der bisschoppelijke magt.

De bisschoppen genieten eene onbeperkte vrijheid met opzigt tot de uitoefening van hun gezag.

De bisschoppen en geloovigen mogen vrijelijk met den Heiligen Stoel gemeenschap oefenen.

De Heilige Stoel heeft er niet tegen dat geestelijken wegens misdaden, die tot de godsdienst in geen verband staan, voor de wereldlijke regtbanken te regt gesteld worden. Deze zullen de bij het strafwetboek bepaalde straffen toepassen, welke de geestelijken ondergaan zullen in afzonderlijke gevangenissen.

De kerkelijke goederen zullen door de bisschoppen en de pastoors der gemeenten geheel vrij beheerd worden.

SPANJE.

Eene telegrafische dépêche van Madrid, dd. 10 Julij, te Parijs ontvangen, meldt dat de Spaansche regering, vernomen hebbende dat een aanslag beraamd was voor den nacht van den 9den op den 10den Julij, de krachtigste maatregelen had genomen om de uitvoering te beletten, en dat alzoo de rust niet in het minst was gestoord.

Nadere berigten daaromtrent had men nog niet ontvangen.

[Eene telegrafische depêche van den 12den dezer des avonds uit Madrid meldt intusschen, dat alles rustig was.

(Volgens het blad de *Orden*, zouden de jongste veelvuldige branden in de hoofdstad en vooral die van den 8sten dezer, de overheid genoopt hebben tot het nemen van maatregelen van voorzorg en het versterken van enkele wachtposten, hetgeen aan allerlei ongerijmde geruchten had aanleiding gegeven.)

Verder is den 15den dezer te Amsterdam ontvangen, per telegraaf uit Madrid, dd. 13den Julij, te 7 uur des avonds, het belangrijke berigt, „dat *het ontwerp van wet tot regeling der schuld in de kamer der afgevaardigden met eene meerderheid van* 154 *tegen* 52 *stemmen is aangenomen.*"]

DUITSCHLAND.

De Bondsvergadering te Frankfort heeft zes commissiën benoemd, onder welke alles wat de Bondszaken betreft, verdeeld wordt. De eerste dier commissiën is belast met het bewaren der Bondskas en het financiëel beheer; — de tweede moet middelen beramen om den tijd te bekorten dien de leden der vergadering vorderen om instructiën van hunne Hoven te ontvangen; — de derde moet de werkzaamheden der eerste en tweede commissie in de conferentiën van Dresden voortzetten; — de vierde zal zich met handelskwestiën hebben bezig te houden; — de vijfde zal het voorgestelde ontwerp eener Bonds-regtbank onderzoeken en daaromtrent verslag uitbrengen, — terwijl de zesde de klagt van den Hamburger Senaat tegen Oostenrijk moet onderzoeken.

KEULEN, 13 Julij.

Het Keur-Hessische regeringsblad van gisteren behelst weder eenige diep ingrijpende regerings-besluiten (zoogenoemde eigenmagtige „verduidelijkingen van de grondwet"). Zoo is onder anderen aan eene bepaling der staatsregeling, de vervolging van regtskrenkingen aan den regter opdragende, die beperkende uitlegging gegeven, dat zulks alleen doelt op regtskrenkingen behoorende tot het gebied van het private regt, doch dat zulks niet van toepassing is tegen besluiten der regering, wegens de uitoefening van hoogheids- of staatsregten.

— Vorst *Metternich* ontvangt op zijn slot Johannisberg vele bezoeken, en uit zijne gesprekken maakt men op, dat hij gedurende zijne ballingschap niet vreemd aan de leiding der zaken gebleven is. Hij wenscht echter geene hooge staatsambten meer te bekleeden, en geeft meermalen als zijn gevoelen te kennen, „dat de zaken in Oostenrijk thans goed worden bestuurd."

— De rijke Grieksche koopman *Ambrosius Ballis*, te Triest, heeft voor eenigen tijd eene som van 1000 drachmen uitgeloofd voor het beste gedicht in nieuw Grieksch. Er waren 5 professoren van de Universiteit te Athene benoemd om de ingekomene gedichten te beoordeelen. De prijs is door hen voor dit jaar toegekend aan een gedicht: *De belegering van Missolonghi*, door den Griekschen hoofdman *Th. Zalacosta* vervaardigd. De bekrooning heeft (door den Koning) te Athene plaats gehad in eene openbare zitting, welke het geheele hof heeft bijgewoond.

— De arbeid aan den spoorweg van Warschau naar Petersburg heeft thans een aanvang genomen. De kosten worden op 80 millioen z. r. geschat. De spoorweg van Petersburg naar Moskau is zoover gevorderd, dat dit gedeelte waarschijnlijk op den 1sten Nov. zal worden geopend.

Bijzondere berigten uit Duitschland.

HAMBURG, 15 Julij. Ten vervolge van ons berigt nopens de dame van hier, die lange jaren door hare aanverwanten, van wege geldelijke aangelegenheden, in krankzinnigengestichten zou zijn opgesloten, enz., deelen wij thans letterlijk mede de volgende verklaring:

„*Verklaring.* Hoe men ook over den schrijver van de brochure „*Eene moeder in een krankzinnigengesticht*," die mijne ongelukkige lotgevallen verhaalt, hoe ook over de openbaring zelve, die mij diep grieft, moge denken, — zoo kan ik toch onmogelijk de aantijgingen tegen mijnen neef dr. *A. Ebeling* in de dagbladen lezen, zonder, *na naauwkeurige lezing van die brochure*, te verklaren:

„*dat het daarin vermelde, zoo wel in het geheel als in de bijzondere deelen, volkomen waar en juist, ja, dat het ergste, wat bepaaldelijk mijn verblijf in het krankzinnigengesticht te Illenau betreft, nog niet eens vermeld is.*

„Ik verzoek de redactiën, die berigten over deze treurige aangelegenheid hebben opgenomen, deze verklaring in hunne dagbladen te willen opnemen.

„*Parijs*, 10 Julij 1851.

„*Louise Gabe de Hassarellos*, geboren *Lanezzari.*"

(In de *Allg. Zg.* vinden wij eene verklaring, waarin twee adsistent-geneesheeren en twee geestelijken van het krankzinnigengesticht te Illenau verklaren, dat mevrouw *L. Gabe*, in 1842, in dat krankzinnigengesticht aan eene hevige zielsziekte behebt, opgenomen, en eerst na verloop van 7 jaren genezen ontslagen is.)

— De Kroonprinses van Zweden bevindt zich in gezegende omstandigheden. In alle kerken van Zweden worden gebeden ten Hemel gezonden voor de gelukkige bevalling van H. K. H

NORDERNEIJ, 10 Julij. De eerste lijst der aangekomene vreemdelingen aan ons bad loopt tot den 5den dezer, en geeft de komst van 131 badgasten op.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 13 Julij.

De zaak van don *Pacifico*, die verleden jaar zooveel moeijelijkheid veroorzaakt heeft, is thans voor goed geregeld.

— Om zich eenig denkbeeld te maken van het veelvuldig gebruik der verfrisschingen, welke de bezoekers der Londensche tentoonstelling nemen, kan strekken, dat alleen op de hoofdplaats dagelijks niet minder dan 12- à 1500 pinten room-ijs worden geconsumeerd, tot wier ronddeeling niet minder dan 225 jongens in dienst zijn.

Van levensmiddelen is het gebruik niet minder groot. Zoo rigt men onder anderen in het departement, grenzende aan dat voor Turkije, dagelijks aan 3000 diners, bestaande in koud vleesch, groenten en bieren, ten behoeve der inzenders van goederen en beambten van het gebouw, zonder mede te rekenen hetgeen door de bezoekers wordt gebruikt.

— De *Times* deelt eenen brief mede, die het voor eenigen tijd ontvangen berigt bevestigt, dat in Bolivia, in eene vallei van het gebergte der Andes, rijke goudmijnen ontdekt zijn.

— De geruchten, die geloopen hebben, dat de aardappelziekte zich reeds weder in Ierland vertoond had, zijn gelukkig geheel ongegrond bevonden.

— Uit Gloucester wordt gemeld, dat de heer *W. H. Barrett*, een groot koopman in granen, eigenaar van eenige schepen en sherif der stad, plotseling van daar is verdwenen, ten gevolge van het bekend worden, dat hij verscheiden valsche wissels tot een hoog bedrag had uitgegeven.

— De Amerikaansche bladen spuwen vuur en vlam tegen den secretaris van staat voor de schatkist, den heer *Erwin*. Volgens hen, zou hij de onbekwaamste mensch ter wereld, een knoeijer, een deugniet, een roover, enz., zijn. Men weet, dat de Amerikanen in hunne uitdrukkingen niet zeer malsch zijn. De ongelukkige minister van financiën heeft namelijk het ongeluk gehad, dat de staatsinkomsten *meer* hebben opgebragt, dan hij in zijne begrooting had geraamd. Hij had gemeend, dat tegen ultimo Julij slechts een onbeduidend overschot in zijne kas zou zijn, en nu heeft men reeds de zekerheid, dat het batig saldo 7 millioen bedraagt, en gaat alles goed, dan zal Amerika in Julij 1852, in plaats van het gevreesde tekort, een batig saldo in de schatkist hebben van 15 millioen. Dit saldo, — zeggen de bladen, — is een diefstal, jegens de beurs van ieder' particulier gepleegd. Terwijl de minister van financiën uit onbekendheid met de bronnen van den staat, de belastingen meende te moeten verhoogen, hoopen zich in de schatkist millioenen op, die renteloos blijven liggen, en in het verkeer winstaanbrengend zouden zijn geweest. — Een overschot houden deze naauwgezette rekenaars voor een grooter staathuishoudkundig vergrijp, dan een deficit!

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 Julij.

De Wetgevende Vergadering heeft zich den 10den bezig gehouden met een belangrijk vraagstuk der strafwetgeving. Het is ontstaan uit de verzoeken om eerherstelling voor den ongelukkigen *Joseph Lesurques*, die algemeen beschouwd wordt als het slagtoffer eener regterlijke dwaling, welke hem, nu 55 jaren geleden, het leven op het schavot deed verliezen. De Fransche strafwetgeving is, met het oog op hooger belangen der regtspleging en op de algemeene belangen der burgermaatschappij, zóó ingerigt, dat zij eene wettige herziening van het geding van *Lesurques*, hetwelk zedelijk inderdaad reeds door de publieke opinie en door vroegere wetgevende Kamers is te niet gedaan, onmogelijk maakt; zij laat namelijk geene herziening toe in gevallen, als dat van *Lesurques*, waarin, bij het bestaan van twee onvereenigbare regterlijke uitspraken, door den dood van den veroordeelde, ten wiens behoeve de herziening gevraagd wordt, een contradictoir onderzoek onmogelijk is geworden.

Nu is door twee leden der vergadering, de heeren *de Riancey* en *Favreau*, een voorstel ingediend om ook in zulke gevallen herziening van regterlijke uitspraken mogelijk te maken. Bij het voorloopig onderzoek zijn vele bezwaren tegen dat voorstel gerezen, als strijdig met de grondslagen der strafregtspleging en inbreuk makende op het beginsel der onwraakbaarheid van de hoogste regterlijke gewijsden; de commissie had dan ook in een zeer uitgewerkt en met groote bekwaamheid gesteld rapport, de verwerping van het voorstel aangeraden. In de zitting van eergisteren werd het voorstel, door den heer *Laboulie*, die met warmen ijver de zaak der familie *Lesurques* voorstaat, in eene indrukwekkende en soms aandoenlijke redevoering verdedigd, en door den minister van justitie met koele en afgetrokkene, maar niet minder klemmende strafregtelijke beschouwingen bestreden. De vergadering heeft, om het gewigt der zaak, de beslissing tot de zitting van den volgenden dag uitgesteld.

In de zitting van eergisteren is dan ook het onderzoek van dit voorstel voortgezet. In weerwil van de oppositie der regering, heeft de Vergadering met 453 tegen 185 stemmen bepaald dat men tot eene tweede lezing zou overgaan.

— De commissie van geneeskundig toevoorzigt zal weldra belangrijke maatregelen nemen tegen allerlei vervalsching van eetwaren en tegen de omkleedsels van versnaperingen, die voor de gezondheid allerschadelijkst kunnen zijn. Het zijn vooral de chocolade koekjes, bonbons en andere banketwaren, die bijzonder toezigt vereischen, wijl de groene en blaauwe papiertjes, waarin zij gewikkeld worden, zeer nadeelig zijn. De bevolking der hoofdstad ziet met genoegen, dat de commissie hare aandacht op deze zaak, waarover sinds lang geklaagd wordt, vestigde.

— Heden komt de commissie voor het telegraaf-wezen te Parijs bijeen. Het doel dat zij zich voorstelt is, de correspondentie op de Europesche telegrafische liniën te bespoedigen en te vergemakkelijken. Zij dient te bewerken, dat eene en dezelfde depêche van het eene tot het andere einde eener telegrafische lijn kan worden geëxpediëerd, zonder eenig tijdverlies op de punten, waar nadere lijnen invallen. Een bankiershuis te Parijs behoort slechts ééne depêche en ééne expeditie noodig te hebben, om zijne tijding naar Triëst, het uiterste punt — naar Brussel, Antwerpen, Berlijn, Hamburg en Weenen, de tusschen-punten der lijn, te verzenden. Het plaatse daartoe alleen aan het hoofd der depêche de namen der verschillende correspondenten en der steden die zij bewonen. Om dit doel te bereiken, wordt er vooral éénheid bij de telegrafische inrigtingen vereischt, en ook eene tweede lijn dáár waar nog maar ééne bestaat, en wat veeltijds de oorzaak is van aanmerkelijke vertraging.

— De *Moniteur* bevat eene herinnering, dat voortaan alle dagbladen, die stukken van dien aard als het 12de bulletin was mededeelen, geregtelijk zullen vervolgd worden wegens het overnemen en verspreiden van gevaarlijke geschriften.

— In de straten van Havre zag men dezer dagen een rijtuig van zes voet lengte en drie voet breedte, in beweging gebragt door eene inwendige voor 't oog verborgene kracht. De uitvinder legt daarmede af 25 à 30 mijlen daags, en brengt het in beweging, niet door de kracht van armen of beenen, maar enkel door het gewigt van zijn ligchaam.

— Het hof van assises van het departement der Monden van de Rhone heeft den gewezen regeringscommissaris van het voorloopig bewind, te Sartène, in Corsica, *Ristani*, ter dood veroordeeld, wegens misdaden tijdens hij zijn ambt bekleedde gepleegd, in gemeenschap met eene bende boosdoeners.

— Den 10den dezer is op zijn landgoed te Petit Brie overleden de heer *Daguerre*, bekend wegens de uitvinding der daguerréotypie. Hij was in 1786 te Cormeilles geboren.

— Zoo even ontvangen berigten maken melding van twee veldslagen, die door ons leger in Afrika tegen Kabylie, op den 24sten en 26sten Junij, geleverd zijn en met het gunstigst gevolg bekroond werden. De oproerige stammen zijn in volkomene onderwerping gekomen. Zelfs zijn door den voornaamsten stam van klein Kabylie met de onzen handelsbetrekkingen aangeknoopt. Onze dapperen hebben hunnen ouden roem gehandhaafd.

Van den 14*den.* Reeds lang voor de opening der Wetg. Verg. waren de tribunes door een talrijk publiek bezet en nemen de vertegenwoordigers in groot getal hunne plaatsen in. De heer *Dupin* maant in eene korte toespraak de vergadering tot kalmte en gematigdheid aan. De heer *Payer* beklimt het spreekgestoelte en opent de discussie over de herziening der constitutie, doch met weinig bijval; hij wordt door den heer *de Falloux* vervangen; er heerscht eene diepe stilte, welke gedurende zijne vrij uitvoerige rede niet wordt gestoord, zelfs de leden der linkerzijde en van de bergpartij blijven rustig. Spreker betoogt de noodzakelijkheid der herziening van de grondwet, welke volgens hem in alle opzigten gebrekkig is. Hij erkent niettemin de overwinningen en de verkregen regten van de omwenteling van 1789. Hij besluit met te vragen, dat men tot de wettige monarchie terugkeere. — Na eene schorsing van 10 minuten heeft de heer *de Marnoy* het woord; hij zal tegen de herziening stemmen Na hem betreedt de heer *Cavaignac* het spreekgestoelte en. klaagt, dat men hem de leerstelling van het goddelijke regt der republiek heeft toegeschreven. Zijne tegenstanders weten sedert lang, dat het goddelijke regt in Frankrijk niet meer van onzen tijd is; de commissie der herziening, zegt hij, kan met eenparige stemmen aan de Wetgevende Vergadering het regt ontkennen met het vraagstuk van republiek of monarchie op te werpen, en erkent zelve, dat er iets boven de constitutie is: de nationale souvereiniteit.

Van den 15*den.* Reeds vroeg waren heden de tribunes van de Wetg. Vergadering talrijk bezet. De houding der vertegenwoordigers is kalm en waardig. De heer *A. Coquerel* spreekt ten gunste der herziening, in het belang van het behoud der republiek, eene redevoering uit, welke vrij aandachtig wordt aangehoord. De heer *Grévy* volgt hem op, doch moet, ten gevolge eener plotseling opgekomen ongesteldheid, weldra het spreekgestoelte verlaten.

Na eene kortstondige schorsing geeft de president der vergadering kennis van het ontslag van den generaal *Magnan* als vertegenwoordiger voor het departement der Seine. Dit doet onderstellen, dat die generaal bestemd is om den generaal *Baraguay d'Hilliers* te vervangen als opperbevelhebber van het leger van Parijs. Bij het afzenden dezer berigten was de heer *Michel* (van Bourges) aan het woord.

BELGIE.

BRUSSEL, 14 Julij.

Het hof van cassatie, kamer van strafzaken, heeft zich heden bezig gehouden met het beroep van cassatie van den graaf *de Bocarmé*. De raadsheer *van Hoegaerden* heeft rapport uitgebragt; de heer *de Paepe* heeft gepleit. Morgen wordt de zaak voortgezet.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 14*den Julij.*

Deze zitting wordt o. a. bijgewoond door den heer *van Dam van Isselt*, die gedurende eenen geruimen tijd, ten gevolge van ongesteldheid, verhinderd is geweest aan de werkzaamheden der vergadering deel te nemen.

In deze zitting is ingekomen eene missive van den minister van financiën, ten geleide van eene door de algemeene rekenkamer afgeslotene rekening van het pensioenfonds van burgerlijke ambtenaren over het dienstjaar 1849. — Wordt in handen gesteld van eene commissie van 5 leden en voorts besloten tot het nederleggen dier stukken, ter inzage van de leden, ter griffie.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslaging over het ontwerp van wet nopens het regt van vereeniging en vergadering (1). De algemeene beraadslagingen worden geopend Tot dusver hebben drie sprekers het woord gevoerd en zich op eene krachtige wijze tegen het ontwerp verklaard. Het waren de heeren *van Voorst*, *Jongstra* en *Provo Kluit*, ofschoon de laatste zijne stem gereserveerd heeft, maar toch de wet zoodanig op alle mogelijke punten bestreden, dat eene aanneming voor dien afgevaardigde hoogst bezwarend zou zijn, gelijk hij zelf in den aanvang zijner rede ook bereids verklaard had. De zitting wordt

(1) Het ontwerp nopens de uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering, onder het ministerie *Donker Curtius—de Kempenaer* voorgedragen, werd in de zitting van den 16den Mei 1849 *verworpen* met 54 tegen 6 stemmen. *Voor* dat ontwerp hebben gestemd de heeren *van Nispen van Sevenaer*, *Schooneveld*, *Mutsaers*, *van Voorst*, *de Monchy* en *Donker Curtius*.

daarna voor een ¼ uur geschorst.

Al de sprekers, die daarna het woord voerden, hebben zich op één na, (de heer *van Eck*, die de strekking der wet kon goedkeuren), *tegen* de voordragt verklaard. Het waren de heeren *Huguenin*, *Zijlker*, *v. Dam v. Isselt* en *Groen v. Prinsterer*. De heer *v. Dam v. Isselt* vooral gaf zijne afkeuring van het ontwerp in sterke kleuren lucht. Hij noemde hetzelve eene bittere ironie op de natuurlijke vrijheid van vereeniging en vergadering. Hij kon zijne verbazing niet genoeg uitdrukken, dat zoodanige wet is durven voorgedragen, worden, waarbij de regten en vrijheden des volks worden gefnuikt en verkort!

Er waren, na den heer *Groen*, geene sprekers meer die het woord verlangden. De algemeene beraadslagingen werden daarop gesloten. Het woord was alstoen aan den minister van justitie, tot verdediging van zijn ontwerp, doch daar het uur reeds te ver verstreken was, heeft hij verzocht om de vergadering tot morgen te verdagen.

De voornaamste bezwaren tegen de wet in deze discussie geopperd, komen geheel overeen met het ongunstig oordeel, reeds in het verslag der afdeelingen uitgedrukt.

[De heer *Zijlker* heeft erkend, dat er eene vaste hand noodig kan zijn, om in den tegenwoordigen toestand der maatschappij de botsende elementen in evenwigt te houden, maar hij heeft gemeend, dat deze behoefte niet mag leiden tot eene transactie tusschen de vorderingen van het tegenwoordige ontwikkelingstijdperk, en dat, hetwelk voorbij is. Dergelijke transactie was, naar zijn oordeel, in de onderwerpelijke voordragt opgesloten, even als in die, welke de Kamer nu twee jaren geleden heeft verworpen. — Volgens dien spreker is, door de regtstreeksche verkiezingen en het regelmatige aftreden der Vertegenwoordigers, de magt in handen des volks gesteld, indien dit slechts weet zich te vereenigen en zijn wil te doen gelden. Daartoe moet aan het volk gelegenheid worden gegeven, zonder de openbare orde in de waagschaal te stellen, en moet het volk zeer worden aangemoedigd, om eenen krachtigen volksgeest te erlangen, bij gebrek waarvan hij beducht is, dat eene lafhartige onverschilligheid zal ontstaan, even noodlottig, als doodend voor de ontwikkeling; dit zal leiden tot eene schijnbare vertegenwoordiging, die wel bijzondere, maar geenszins algemeene belangen bevordert. Aan deze beschouwingen getoetst, meent hij in het ontwerp beperkingen van het regt van vereeniging en vergadering te ontdekken, met welke hij zich niet kan vereenigen; welke hij ducht, dat door geene verbeteringen uit den weg zullen kunnen genomen worden, zoodanig, dat hij er zijne stem aan zal kunnen verleenen.]

Zitting van Dingsdag den 15den Julij.

In de zitting van heden zijn de algemeene beraadslagingen over het ontwerp van wet regelende het regt van vereeniging en vergadering, voortgezet en ten einde gebragt. — De minister van justitie heeft in het breede de algemeene beginselen blootgelegd, welke hij bij het ontwerpen van deze voordragt heeft in het oog gehouden. Naar zijne overtuiging is het de pligt van den wetgever, nopens deze aangelegenheid eene wet vast te stellen, waardoor aan de beide zinsneden van art. 10 der grondwet gevolg en uitvoering wordt gegeven.

Hij meent, dat het oordeel, door velen over deze voordragt geveld, onregtvaardig is. Hij kan niet toegeven, dat art. 10 der grondwet alleen op staatkundige vereenigingen of clubs zou slaan. Hij houdt het veeleer daarvoor, dat dit artikel eene algemeene strekking heeft. Hij gaat eenige algemeene aanmerkingen, in den loop der discussie gemaakt, na, en betoont daarbij zijne gevoeligheid, over sommige gebezigde uitdrukkingen, vooral, dat er geene eerlijke uitvoering aan de grondwet zou worden gegeven.

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen gesloten.

De commissie van rapporteurs heeft verslag gedaan op het wets ontwerp tot onteigening ten algemeenen nutte. — De voorzitter stelde voor, de beraadslagingen over dat ontwerp te bepalen op aanstaanden Maandag. Dat voorstel is aangenomen, maar het heeft aanleiding gegeven tot een ander voorstel, dat door den heer *Ypey* gedaan werd, daartoe strekkende, dat na afloop der beraadslagingen over het ontwerp nopens het regt van vereeniging en vergadering, na die over het ontwerp wegens de onteigening en na die over naturalisatiewetten en de voordragt over de Maasvaart-regten, de kamer zal uiteengaan.

Ten slotte is het voorstel van den heer *Ypeij*, met 37 tegen 24 stemmen, aangenomen. — Door die beslissing is alzoo uitgemaakt, dat, onder anderen, de ontwerpen nopens het belastingstelsel, de ministeriële verantwoordelijkheid, de regterlijke organisatie, de voldoening der Russische schuld, enz. gedurende de tegenwoordige zitting niet in beraadslaging zullen komen.

Nadat de beraadslagingen over art. 1 waren geopend, ontstaat er een incident, dat aanleiding tot veel discussie heeft gegeven. — De heer *Poortman* stelde namelijk een amendement voor, om, zoo mogelijk, door gemeen overleg de wet te verbeteren en aannemelijk te maken.

De heer *Wichers* stelde voor, dit voorstel naar de sectiën te verzenden. Daarover ontstaan langdurige woordenwisselingen, doch ten slotte is het voorstel aangenomen met 42 tegen 19 stemmen.

De zitting is daarop tot morgen gescheiden.

'sGRAVENHAGE, 12 Julij.

Z. M. heeft bij onderscheiden besluiten goedgevonden te benoemen: 17 tweede luits. bij het wapen der inf., hier te lande; — 3 tweede luits. bij het wapen der infanterie, 1 tweede luit. bij het wapen der kavallerie, 5 tweede luits. bij het wapen der artil., en 1 tweede luit. bij het corps der genie en sappeurs, allen in Oost-Indië; — en 1 adspirant-betaalmeester bij het leger in Oost-Indië; allen herkomstig van de kon. milit. academie te Breda.

— Men verzekert, dat de inschrijvingen voor het benoodigd kapitaal voor de maatschappij tot afdamming der Ooster-Schelde reeds zoo ver gevorderd zijn, dat binnen weinige dagen de statuten ter goedkeuring der hooge Regering zullen worden aangeboden.

— Het tweede gedeelte der galerij schilderijen van wijlen Z. M. *Willem II* zal den 9den September aanstaande alhier verkocht worden.

— In de volgende maand zal te dezer stede eene vergadering worden gehouden van fabrikanten en werkbazen in Nederland, ter beraming van de middelen, welke zouden kunnen worden aangewend, om onze nationale nijverheid meer te bevorderen. Eene nadere aanwijzing van tijd en locaal kan men binnen kort reeds te gemoet zien, terwijl in tijds de toegangkaarten tot deze bijeenkomst in de voornaamste steden dezer provincie zullen worden verkrijgbaar gesteld.

AMSTERDAM, 15 Julij.

Men verneemt, dat ons stedelijk bestuur aan de maatschappij der Rijn-waterleiding autorisatie heeft verleend tot het leggen der buizen in de straten der stad.

Met de meeste belangstelling hebben wij intusschen de overtuiging erlangd, dat de boring van eenen waterput op de Noordermarkt alhier met den besten uitslag bekroond is geworden.

Op den 13den Mei 1850 begon men met de boring en vorderde zonder tegenspoed tot op 172 voet Amst. maat diepte. Hier stootte de drukpaal op harde klei zoodanig, dat hij brak; ook een tweede bezweek; een derde hield het uit. Deze hindernis bragt eenig oponthoud in de werkzaamheden voort. Op den 26sten Junij bereikte men ter diepte van 205 voet welzand en welwater en men had het doel bereikt; men rigtte eene pomp in en begon te pompen. In den beginne was het water troebel, maar van lieverlede werd het helderder en met den 1sten September was het volmaakt klaar.

De scheikundige zamenstelling toont voldoende aan, dat dit water in hooge mate den naam van *drinkbaar water* verdient, terwijl de aangename frissche smaak, een gevolg vooral van de aanzienlijke hoeveelheid vrij koolzuur, welke bijna een tiende gedeelte van het volumen van het water bedraagt, niet weinig zal bijdragen om deszelfs gebruik algemeen te maken.

De hoeveelheid waters, die de put kan opleveren, bedraagt omstreeks 250 vat in de 24 uren tijds.

Tot in het begin dezer maand is het water van deze put gratis afgeleverd. Thans maakt de ondernemer en eigenaar van dezelve, de heer *C. P. Fries*, wonende te Zeyst, gebruik van de van het stedelijk bestuur, van den 13den April j.l., verkregen magtiging om hetzelve te verkoopen, tegen één cent per emmer.

Mogt de heer *Fries* zich aangemoedigd gevoelen, om ook op andere pleinen dezer stad zoodanige putten te doen boren en daardoor de behoeften aan goed welwater te doen verminderen. Tot het boren van vijf putten heeft hij door het stedelijk bestuur de vergunning erlangd.

[Intusschen is na het bekomen van alle daartoe benoodigde concessiën, op Vrijdag den 11den dezer maand, voor den notaris mr. *R. J. Toe Laer*, te Amsterdam, verleden de acte van oprigting der door Z. M. den Koning bewilligde Duinwater-maatschappij, die met den heer *C. D. Vaillant*, als concessionaris, de genoemde waterleiding zal doen uitvoeren, en waarvan tot directeuren zijn benoemd de volgende heeren: *J. van Lennep*, *J. S. Kleinpenning*, *H. C. Cruijs*, *W. van der Vliet*, *K. Koopmans*, *J. E. Stumpff*, en *C. E. Vaillant*.]

— In de vergadering der Nederlandsche maatschappij *ter bevordering van Nijverheid* te Haarlem, is heden aan dr. *S. Bleekrode*, hoogleeraar te Delft, en *O. Verhagen*, fabrikant, toegewezen de eerste gouden medaille en 300 guldens voor de beantwoording der prijsvraag, *om eene verbeterde bewerking van de meekrap hier te lande in te voeren.* Wij mogen ons teregt verheugen in dezen gelukkigen uitslag, want daarmede zal aan den vaderlandschen landbouw en nijverheid eene belangrijke dienst bewezen worden, terwijl op nieuw blijkt, dat de maatschappij met ijver de algemeene welvaart behartigt.

— Met betrekking tot de in Augustus aanst. te houden algemeene vergadering van het Nederl. onderw. genootschap, kunnen wij als nadere toelichting mededeelen, dat, naar alle waarschijnlijkheid, *niet* de heer *Hoytema* van Utrecht, zoo als gemeld was, maar, ten gevolge van latere *schikking*, de heer *P. Hofstede de Groot*, van Groningen, bij die gelegenheid het woord zal voeren en wel, naar men verneemt, over de verdiensten van wijlen *Th. van Swinderen*, wiens leven door denzelfden heer *de Groot* beschreven zal worden (*H.blad.*)

— De overlandpost, met berigten uit Batavia tot den 24sten Mei, is, blijkens telegrafisch berigt, den 11den dezer te Triëst aangekomen. De cholera bleef zich hier en daar op Java vertoonen; onder de inlanders hadden wederom ettelijke sterfgevallen plaats gehad.

De heer *Duymaer van Twist*, de nieuw benoemde gouverneur-generaal van Ned. Oost-Indië, was op den 10den Mei te Batavia in goeden welstand aangekomen en had reeds den 12den met eene proclamatie zijne hooge waardigheid aanvaard.

ARNHEM, 14 Julij.

De commissie tot regeling van de tentoonstelling van voortbrengselen van nijverheid uit Nederland en de overzeesche bezittingen in den jare 1852 binnen Arnhem te houden, is voorloopig zamengesteld uit burgemeester en wethouderen, de heeren *G. André de la Porte*, *J. D. van Leeuwen*, en mr. *H. J. van Gennep*, leden van den Raad, de heeren *Brants* en baron *van Zuijlen*, leden van Gedeputeerde Staten van Gelderland, de heeren *Bisdom* en baron *van Verschuer*, leden van de commissie van Nijverheid hier te lande, en de heeren *J. J. van Braam*, *N. N. Buddingh* en *H. W. Fromberg*.

LEEUWARDEN, 14 Julij.

Ter gelegenheid van de kermis had heden alhier ter stede op de gewone baan, de jaarlijksche harddraverij plaats, om eene door het stedelijk bestuur uitgeloofde fraaije, in de werkplaats van den heer *J. Feenstra, Rz.*, vervaardigde, zilveren koffijvaas tot prijs, en eene dito tafel-tabaksdoos tot premie.

Van de 16 aan den wedstrijd deel genomen hebbende paarden, heeft het zwart langstaart ruinpaard (*Vlieger*) van den heer *C. J. Feddes*, alhier, bereden door den pikeur *P. de Boer*, den prijs, en het zwart kortst. ruinpaard (*Majoor*) van den heer *A. S. Roorda*, mede alhier, bereden door den pikeur *H. Wijbenga*, de premie mogen behalen.

GRONINGEN, 17 Julij.

Dingsdag middag omstreeks twee uur is alhier gearriveerd en aan het hôtel *den Doelen* afgestapt Z. K. H. de Prins VAN ORANJE, vergezeld van Hoogstderzelfs gouverneur, den heer Jonkheer DE CASEMBROOT. Na alhier Dingsdag en Woensdag onderscheidene inrigtingen te hebben bezocht, als het Akademiegebouw, het Instituut voor Doofstommen, den Hortus Medicus, de Lettergieterij van de heeren OOMKENS, VAN BAKKENES en DAMSTÉ, de Landbouwkundige School bij Haren en het Kabinet van Landbouw, de Martinikerk, de Bewaarschool, enz., is Z. K. H. heden morgen te 10 uur van hier naar Vriesland vertrokken.

Uit de *Zoltkamp* berigt men ons aangaande de reis van Z. K. H., dat hij aldaar Maandag namiddag was aangekomen, om Dingsdag een pleiziertogtje naar het eiland Schiermonnikoog te doen, en bereids een begin met dit togtje gemaakt had, toen door opkomende stormbuijen de gouverneur besloot terug te keeren. De schippers hadden ter eere van Z. K. H. de vlaggen laten hijschen.

— Daar de weleerw. zeer gel. heer A. RUTGERS VAN DER LOEFF, theol. doct. en predikant te Leiden, voor de op hem uitgebragte beroeping heeft bedankt, is door den Breeden Kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente alhier het navolgende twaalftal van predikanten gemaakt:

J. DOUWES, pred. te Leens; L. S. P. MEIJBOOM, theol. doct. te Nijmegen; W. C. VAN DER ZWAAG, te Dronrijp; H. T. DE BLAAUW, te Hoorn; P. DE GOEIJE, te Heerenveen; A. WITTEVEEN, te Huizum; H. L. VINKE, te Leeuwarden; U. P. GOUDSCHAAL, te Scheemda; A. NIERMEIJER, te 's Heer Arendskerke; H. HUIJZERS, theol. doct. te Pietersburen; P. R. HUGENHOLTZ, te Haarlem, en G. W. SANNES, te Oude Pekela.

— Gisteren is in een der vertrekken van het Raadhuis bij inschrijving met gesloten briefjes aanbesteed, het *verwen* van de navolgende voorwerpen, in tien perceelen:

1) Al de houtwerken in de benedenverdieping, binnenwerks, van het stadshuis, alsmede kasten, lessenaars, enz., aldaar. Hierop zijn drie biljetten ingekomen; laagste inschrijver is P. DE VRIES alhier, voor *f* 549. De beide andere biljetten waren ingevuld tegen de sommen van *f* 600,96 en *f* 848,13½. — 2) De opgangtrap in den noordwesthoek van het stadshuis. Drie biljetten ingekomen; laagste inschrijver J. MULLER alhier, voor *f* 139; op de beide andere biljetten stond *f* 189 en *f* 385. — 3) Al de houtwerken in de bovenverdiepingen van het stadshuis, binnenwerks, alsmede kasten aldaar. Drie biljetten ingekomen; laagste inschrijver P. DE VRIES alhier, voor *f* 549; op de beide andere biljetten stond *f* 927 en *f* 995. — 4) De gebouwen voor de teeken-, bouw- en zeevaartkundige lessen, onder den naam akademie Minerva. Ingekomen drie biljetten; laagste inschrijver H. J. MORAK alhier, voor *f* 214; de beide andere biljetten waren ingevuld met *f* 264 en *f* 283. — 5) De zuider kazerne en daarbij behoorende kamers, aan de westzijde en in den Hanebijtersgang. Vijf biljetten ingekomen; laagste inschrijver J. WESTENBORG alhier, voor *f* 66; op de andere biljetten stond *f* 90, *f* 99,90, *f* 105 en *f* 114. — 6) De noorder bewaarschool. Vijf biljetten ingekomen, laagste inschrijver J. WESTENBORG alhier, voor *f* 68; op de andere biljetten stond *f* 75, *f* 78,99, *f* 80 en *f* 97. — 7) De gebouwen, enz. aan de stads begraafplaatsen. Van de vijf biljetten was dat van A. VAN DER STEEN alhier het laagste, voor *f* 79; de andere biljetten waren ingevuld met *f* 98,45, *f* 109,50, *f* 112 en *f* 115. — 8) De ophaalbrug (Bekofsklap) buiten het Kleinepoortje in het Langerak, de voetbrug over de griffe, de leuningen enz. aan het Damster verlaat, de bruggen over het Kattendiep, de Roode Brug en het Boterdiep. Drie biljetten ingekomen; laagste inschrijver is A. VAN DER STEEN alhier, voor *f* 75,95; op de andere biljetten stond *f* 87 en *f* 119,15. — 9) De zitbanken in het Sterrebosch en aan de lanen buiten de Heerepoort, rigchelingen, palen, enz. aan en om het Sterrebosch, dito aan het Studentenpad en 300 palen. Vijf biljetten ingekomen; laagste inschrijver A. VAN DER STEEN, voor *f* 63,90; de andere biljetten waren ingevuld met *f* 74,03, *f* 74,34½, *f* 77 en *f* 115. — 10) De ophaalbrug te Foxhol en te Foxham, de hooghouten en draaibrug over het verlaat te Martenshoek en over de Molensloot en de bruggen over het Winkelhoekster- en Noordbroeksterdiep. Ingekomen zes biljetten; laagste inschrijver was L. BOOMGAARD, van het Hoogezand, voor *f* 62,40; op de andere biljetten stond *f* 89, *f* 94, *f* 180,99, *f* 219 en *f* 285.

— Men schrijft ons uit *Scheemda* van 15den Julij: „Hoe weinig de straf soms afdoet, om menschen van het kwaaddoen af te schrikken, kan uit den volgenden diefstal blijken, die heden alhier gepleegd werd. Een meisje namelijk van 17 jaren, wonende te Oude-Schans, dat niet lang geleden uit de gevangenis ontslagen was, wist op helderlichten dag de geslotene woning van den arbeider A. FINK binnen te komen, en uit zijn kabinet eene som van *f* 125 te ontvreemden, die hij als een oppassend man van zijnen handenarbeid overgespaard, en in louter nieuwe Rijksdaalders daar veilig, zoo als hij meende, neêrgelegd had. Verrijkt met dat gestolen geld, en naar het schijnt, voor geene ontdekking vreezende, begaf het meisje zich weldra naar den alhier woonachtigen zilversmid TAKENS, ten einde een nieuw oorijzer te koopen, het welk zij met nieuwe rijksdaalders betaalde. Na ook elders in ons dorp nog andere kleedingstukken gekocht te hebben, vertrok zij met de schuit naar Winschoten. Maar reeds was de justitie haar op het spoor, en eer zij nog de schuit verliet, bevond zij zich reeds in hare waakzame handen. Naar men verneemt, heeft zij den diefstal reeds bekend, en had zij van de gestolen contanten nog eene som van *f* 95 overgehouden."

— Bij Koninklijk besluit van den 12den dezer, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Oude Pekela, de heer H BRUINS, thans ontvanger der directe belastingen en acc. te Midwolda.

— Naar men verneemt — zoo berigt men ons uit *Hiaure*, den 12den Julij — is de hooge Regering overgegaan tot de vaststelling van den kunstweg van Dockum door de grietenijen Oostdongeradeel, Westdongeradeel, Ferwerderadeel tot aan Leeuwarderadeel, benevens het aansluiten van eenen anderen van Dockum tot den tusschen Groningen en Leeuwarden corresponderenden straatweg. Voor beide zijn, zoowel door de Staten der provincie Friesland, als door de hooge Regering subsidiën toegestaan tot dekking van der kosten.

— Te *Ternaard* gebeurden in den loop dezer week, op drie achtereenvolgende dagen, 3 ongelukken, die treuriger gevolgen konden gehad hebben, dan nog gelukkig zijn beslagen. Op den eersten dag stortte een man, die met behulp van meerderen bezig was de gewone proefneming met de aldaar bestaande brandspuit te nemen, door de armen dier machine in het water. Terwijl hij door eigene kracht bijna den wal was genaderd, ontdekte hij het hoofd van een knaap, die ook misschien door onvoorzigtigheid bij het vervoeren van de spuit, denkelijk in zoodanige positie was gebragt, dat hij niet anders kon dan eene waterproef nemen. Gelukkig werd deze door eerstgemelden behouden aan wal gebragt. De beide andere, door het omslaan van wagens met hooi beladen, waarop nog eenige lieden gezeten waren, in de hoofdvaart, waren gevaarlijker. Gelukkig, dat de lieden zooveel ruimte in 't water behielden, dat zij met den eersten val zich konden voortwerken. Ware dit het geval niet geweest, en zij onder de massa hooi geraakt, dan had een onvermijdelijke dood moeten volgen. — Bevreemdend is het, — zegt de berigtgever, — dat na zoo vele bekend wordende ongelukken nog de gewoonte, om onder het rijden op het hooi te zitten, niet wordt afgeschaft.

— Wij maken onze lezers opmerkzaam, dat, blijkens advertentie, de gewone harddraverij ter gelegenheid der paardenmarkt te *Grijpskerk* dit jaar zal worden opgeluisterd door eene keuring van schoone drie- à vierjarige paarden.

Uittreksel uit het Verslag van het verhandelde op de Predikantenvereeniging, gehouden te *Groningen*, den 3den Junij 1851.

Tot deze vergadering waren *zestig* leden opgekomen, en *acht* predikanten uit andere provinciën werden geïntroduceerd.

Na het lezen der notulen verwelkomde de president de broeders met eene korte toespraak, waarin hij de predikantenvereeniging als een belangrijk gewrocht van den tijdgeest, die naar vereenigde werkzaamheid streeft, roemde, maar het ook deed opmerken dat zij niet minder als een gewrocht van den geest des Heeren, die het ligchaam der gemeente doordringt, moet beschouwd worden, en die tot zamenwerking ook vooral hen drijft aan wie de behartiging harer belangen in de eerste plaats zijn aanbevolen. Hieruit den overgang tot het gebed, in het vertrouwen op Hem ontleenende, werden de werkzaamheden geopend door het verslag der Commissie, in de vorige vergadering benoemd, om rapport uit te brengen *over de godsdienstige en kerkelijke gesteldheid der gemeenten in onderscheidene gedeelten dezer provincie*, met aanwijzing der *oorzaken* waaruit zij ontspruit, en opgave der middelen die tot verbetering zouden leiden.

Hoewel in sommige opzigten het eene gedeelte der provincie uitmunt boven het andere, laat toch de godsdienstige en kerkelijke gesteldheid in 't gemeen veel te wenschen over. Weinig verstandelijke ontwikkeling; de geesteinrigting of overhellende tot het oude of groote ligtzinnigheid en theoretisch ongeloof; de morgen- en avondgodsdienstoefening vrij wel bezocht, doch die van den namiddag zeer verwaarloosd; het kerkgezang beneden het middelmatige; op de catechisatiën komen des winters vele, des zomers zijn ze schier nergens te houden; het avondmaal geregeld gevierd, doch in een groot gedeelte der provincie weinig belijders; de huwelijksinzegening door enkelen begeerd, het godsdienstig leven in de huisgezinnen van weinig beteekenis; de wandel zeer aardsch gezind: dronkenschap en ontucht onder de arbeiders en dienstboden afschuwelijk erg; in het algemeen weinig achting voor het kerkelijk leven, de kerk en hare dienaren.

Onder de middelen tot verbetering, beveelt men inzonderheid ijverige en getrouwe ambtsbediening der leeraren aan, zoo wat de prediking van het zuiver Evangelie, als den omgang met de leden der gemeente betreft; verheffing der diakenen, zoodat deze niet slechts stoffelijke, maar ook geestelijke hulp verleenen; vereenigingen die zich het lot der dienstboden aantrekken; Zondagsscholen; medewerking van het burgerlijk bestuur om het sluiken en venten van geslokene waren te beletten; op de tapperijen en boeldagen naauwkeuriger toe te zien enz.

Het tweede punt, 't welk besproken werd, was de vraag: *Is het proselieten maken in den geest van het protestantisme en christendom? Zoo ja, in hoe verre?*

Van de protestantsche zijde wordt de vraag dikwijls ontkennend beantwoord en wil men geene regtstreeksche pogingen toelaten. Evenwel is het christendom zoowel als het protestantisme van den beginne aan niet slechts eene *tuenda*, maar eene *propaganda*, en zoo wordt het pligt om die in de duisternis zitten of slechts schemerlicht hebben, tot het genot van het volle licht te brengen.

Met belangstelling hoorde men ook de mededeelingen over de vraag, *welke de meest doelmatige en vruchtbare wijze van lijdensprediking was?*

Daar er nog eenige wijzigingen in het reglement van orde en, de vaststelling en bekendmaking der agenda te bespreken waren, werden de nog overig zijnde punten der agenda bewaard tot de vergadering in September, en sloot de voorzitter deze, na een woord van dank en opwekking, met dankzegging aan den Heer die de broeders zamenbragt.

In de eerste zes maanden van 1851 zijn voor de eerste maal Nederl. zeebrieven verleend aan 116 binnenlands gebouwde schepen (29 barken, 2 brikken, 13 schooners, 33 koffen, 29 galjooten en 10 tjalken), metende 14,024 lasten, en aan 10 buitenlands gebouwde schepen, metende 673 lasten; te zamen 126 schepen, metende 14,697 lasten. — In de eerste zes maanden van 1850 waren dergelijke brieven verleend aan 84 schepen, metende 6078 lasten.

De aanstaande Zonsverduistering.

Bij gelegenheid van de vergadering der *British association* te Ipswich is de aandacht van het publiek onder anderen gevestigd geworden op de *totale zonsverduistering* van den 28sten Julij e.k. en in 't bijzonder op de verschillende soorten van belangrijke waarnemingen, waartoe deze verduistering aanleiding kan geven. Behalve sterrekundige photometrische, thermometrische, actinochemische en optische waarnemingen, werden daarbij dezulken op den voorgrond geplaatst die betrekking hebben tot de physische gesteldheid van zon en maan, en in 't bijzonder vermeld de bij de totale zonsverduistering van 1842 zoo duidelijk waargenomene *lichtkringen* en *rozenkleurige verhevenheden*, waarvan de oorzaken tot dusverre nog onbekend zijn.

Eene menigte sterre- en natuurkundigen van verschillende landen houden zich gereed, om naar verschillende stations te vertrekken, ten einde alle bijzonderheden dier verduistering te gaan opnemen, en opdat niets van eenig wetenschappelijk belang moge ontsnappen, zullen de waarnemers zich in groepen verdeelen en vooral die gedeelten der aarde bezoeken welke in en nabij de centraallijn der verduistering gelegen zijn.

Dat er belangrijke uitkomsten van de waarneming dier zonsverduistering te gemoet gezien worden, laat zich het beste beoordeelen uit de bemoeijingen van het Russische gouvernement, hetwelk alleen 19 verschillende stations, allen van de noodige waarnemers en werktuigen voorzien, tot bereiking van dit doel heeft aangewezen.

In deze maand nog hebben wij haar te wachten; en werden wij nu eensklaps verplaatst in den toestand, waarin het Christelijk voorgeslacht, nu een paar eeuwen geleden, verkeerde, dan was het reeds hoog tijd, om een be-

gin te maken met de voorbereidselen tegen dezelve. Voorbereidselen van eenen somberen aard, waarop wij van de verlichte en beschaafde hoogte, die wij bereikt hebben, zoo al niet spottend, dan toch medelijdend nederzien. Die oudjes waren er bang voor; wij niet. Wij? neen: daartoe zijn wij te ver gevorderd. Wij mogen bang zijn voor ondermaansche dingen, als daar zijn: belastingen, enz. enz., en al wat ons de pop van de kleêren houdt; maar voor eclipsen, bijzonnen noch staartsterren vreezen wij niet meer, integendeel wij verlangen naar hare werkelijke verschijning, even als naar eenen gemaskerden optogt, of iets prettigs. Zoo veranderen de tijden, zoo veranderen de menschen, en dit veranderen en contrasteren zal waarschijnlijk in den loop der volgende eeuwen ook wel zoo blijven.

En wat deed men toen wel, als er eene eclips op til was, nu een paar eeuwen geleden? Dit kan men vernemen uit een „*Consilium medicum*," volgens den heer Goeverneur, te vinden in het archief van een oud-Duitsche rijksstad, „hoe men zich bij de den 12den Augustus 1654 aanstaande zonsverduistering te gedragen hebbe." — Het luidt ongeveer als volgt:

„Nademaal de ondervinding geleerd heeft, dat de lucht zich tijdens zulke verduisteringen in een zeer veranderden en venijnigen staat bevindt, en daaruit dus allerlei ongemakken voor den mensch zoo wel, als voor het redelooze vee op het veld voortspruiten, zoo zal het dienstig zijn, dat men op zulk een' tijd wel zorgvuldig op zijne hoede zij, en

„*Primo*, zich een paar dagen vóór en na dien tijd in alle dingen matig en ingetogen gedrage.

„*Secundo*, dat men te gezegder tijde de pillen *Amenuentis* gebruike; terwijl een iegelijk, die dergelijke pillen niet bekomen kan, in plaats daarvan Venetiaansch mithridaat, citroen, angelica en dergelijke inneemt, niet alleen op den dag zelven, maar ook nog gedurende ettelijke na de eclipsis.

„*Tertio*, moet men dezen dag met godzalige werken, als bidden, lezen van stichtelijke historiën en andere geestelijke oefeningen doorbrengen en zich hoeden, gedurende de verduistering in de open lucht te gaan of door het venster uit te kijken. Man moet verder van elf uur tot twee uur 's namiddags de vensters zorgvuldig toehouden, mitsgaders zich dien dag voor waterdrinken wachten en ook geen versche groenten of moeskruiden in huis halen, maar dat alles den dag te voren bezorgen, nademaal meergemelde eclipsis dit een ander zeer schadelijk en venijnig maakt.

„*Quarto*, moet men gedurende de duisternisse, die tegen den middag het krachtigst werken zal, geenerlei spijze of drank gebruiken, maar kan men des morgens vroeg ten zeven uur ietwat nuttigen en vervolgens in den avond tegen zeven uur wederom eten, opdat in het ligchaam geene gevaarlijke verandering ontsta en het schade bekome.

„*Quinto*, moet men gedurende deze maand het eten van alle vroege ooft vermijden, zullende anders de mensch door de daaraan klevende venijnigheid in zware, ja zelfs in doodelijke krankheid vervallen: — *in summa*, de menschen en hun kostelijk vee moeten niet alleen op den dag zelf, naar gezegd is, stil binnenshuis blijven, maar ook de gansche maand Augustus door in eten, drinken en al het overige bijzonder matig zijn, en ook vooral het lieve vee niet vroeg en voor het opdroogen van alle dampen door de zon naar de weide drijven; daar anders de veepest onvermijdelijk te wachten is.

„Dit alles is uit liefde tot den naaste en tot behoud van lijf en leden alzoo beschreven en gepubliceerd," enz.

In Oostenrijk schijnt men nog een weinig met die oude begrippen op te hebben en nog wel eenigzins aan verduistering van de inwendige zon te laboreren. Immers een berigt uit Weenen van den 10den Julij laatstleden zegt, dat wegens de aanstaande zonsverduistering, alle jaarmarkten, welke op dezen dag vallen, en alle publieke vermakelijkheden zijn verboden.

De voorwerpen der Nederlandsche industrie op de Tentoonstelling te Londen.

(*Vervolg en slot van ons vorig nommer.*)

De heer Schutz, van Zeyst, heeft hier verschillende bloementafels in gevlochten riet, hout en zink ten toon gesteld, bijzonder fraai bewerkt en waarvan reeds nu verscheidene door Engelsche liefhebbers, tegen goeden prijs, zijn aangekocht. — Men kan hier ook het keurigste, in den Chineschen of Japanschen stijl, verlakt kraamschut, door den heer F. Zeegers, van Amsterdam, gefabriceerd, bewonderen. Een dergelijk heerlijk uitgevoerd schut is op de groote tentoonstelling niet aanwezig, en het doet den vervaardigers niet minder eer aan, als het fraai verlakte vuurscherm en de ronde tafel, die men insgelijks ter dezer plaats kan aantreffen. — De hier geplaatste brandwaarborgkast van den heer T. M. Giesbers, van Roermond, kwam ons voor, volkomen voor het voorgestelde doel geschikt te zijn. — Aan de overzijde hangt het klokkenspel van de heeren Petit en Fritsen, van Aarle-Rixtel, nabij Helmond, 2500 kilogrammen wegende, en waarvan de zuiverheid van toon en fraaiheid van bewerking, de aandacht van alle kenners tot zich trekt; hieronder bevinden zich de net opgerolde kabeltouwen van de heeren T. van den Hoogen, van Dordrecht, en N. van Beefting en Co., van Katwijk, welke men zegt dat zeer goed vervaardigd zijn; vooral aan die van laatstgemelde firma wordt door bevoegde beoordeelaars algemeen lof toegezwaaid.

Het doet ons genoegen, dat wij de tentoongestelde machine, ter vervaardiging van percussions, door den heer Goossens, kapitein der artillerie en commissaris voor Nederland bij de groote tentoonstelling, gefabriceerd, als eene door kenners hoogst geprezene uitvinding kunnen aanbevelen. Wij kunnen er nog bijvoegen, dat de bewerking dier machine allerkeurigst is. — Ook de suikerriet-machine van de heeren van Vlissingen, Dudok van Heel en Derosne, Cail en Co., van Amsterdam, vindt vele bewonderaars onder de met dergelijke machinen bekende personen. — Een porseleinen kagchel, door den heer E. C. Martin, van Zeyst, vervaardigd, een allernetst bewerkt fornuis en twee haarden van den heer H. C. Graamans, van Rotterdam, benevens eene in de Engelsche bladen met den meesten lof vermelde ijzeren uitgewerkte rol, ter kalendering van fluweel, van de heeren Nering Bögel en Co., van Deventer, kunnen hier door de liefhebbers bewonderd worden.

De heer W. F. Hesselink, van Gorssel, nabij Zutphen, heeft een zaadbak en eene gewone gevlochten wieg gezonden, en, naar men ons verhaald heeft, zou deze heer tevens verzocht hebben, dat men, na den afloop der groote tentoonstelling, beide voorwerpen Koningin Victoria ten geschenke zoude aanbieden. Moet het zenden der wieg als profetisch beschouwd worden, en heeft de Koningin van Engeland nog niet genoeg prinsen en prinsessen geschonken?

Verder bevinden zich hier nog het door den heer C. G. Bosch, van Amsterdam, net bewerkte en in eene glazenkast ten toon gestelde, min oxideerbaar koper dan gewoon koper, en de alom met lof bekende weegschalen van den heer C. Becker, van Arnhem. Wij merken hier nog twee groote koffers op, door den heer L. Pilger, van Amsterdam, gezonden, waarvan de een ons bijzonder doelmatig ingerigt voorkwam, alsmede een magneet, waaronder eenige gewigten hangen, door den heer W. M. Logeman, van Haarlem, gezonden. — Alvorens ons nu naar boven te begeven, werpen wij nog een blik op de verschillende door den heer J. A. Travaglino, van Haarlem, tentoongestelde zijden en satijnen, die in een niet te gunstig licht hangen, en blijven nog eenige oogenblikken voor eene groote kast vol épauletten, troetels, dragons voor degens, sjerpen, goud- en zilvergalon, enz., op de étalage, voor de beeldjes van den heer Royer geplaatst, stil staan. — Wij hebben den vervaardiger van al die fraaiheden, den heer W. J. Heynsbergen, van 's Gravenhage, herhaalde malen door personen, die met dezen tak van nijverheid zeer bekend waren, den meesten lof hooren toezwaaijen.

De Nederlandsche producten zijn niet in eene der eigenlijk gezegde gallerijen, maar op een der overloopen, die twee gallerijen met elkander verbindt, geplaatst. De tentoongestelde modellen van den brug over de Schie, op den weg ..., nabij Schiedam en Delftshaven, van de beweegbare brug over den Rijn, en van een toestel ter sluiting van schutsluizen, zijn zeer keurig van bewerking, en worden door alle daarin belangstellenden met bewondering beschouwd. De heer F. U. Conrad heeft dit gedeelte der Nederlandsche nijverheid op eene waardige wijze op de groote tentoonstelling vertegenwoordigd. — Ook het model van een nieuwen waggon van den heer P. C. Claassen, van Amsterdam, is zeer verdienstelijk. Het model eener locomotief, onzindig veiliger dan de gewone locomotieven, doet den vervaardiger, den heer R. T. Maitland, van 's Gravenhage, groote eer aan, zoowel wat sierlijkheid van bewerking als originaliteit van uitvinding betreft. — Een allerliefst model van een nieuwen watermolen, van welks top eene kleine Nederlandsche vlag wappert, is door den heer K. S. van der Wal, van Heeg, nabij Sneek, gezonden.

De hier tentoongestelde modellen van een kotter, *long boat*, enz., van den heer C. J. van Vollenhoven, van Rotterdam, kunnen, wegens de keurige uitvoering, met den hoogsten lof vermeld worden. — De gezondene papieren van de heeren Honig, van Zaandijk, leveren de bewijzen op, dat de vroeger in geheel Europa bekend Hollandsche papiermakerijen in fabrikaat nog niet ten achteren gegaan zijn. — Het zal velen onzer lezers bekend zijn, dat de groote Engelsche dichter Milton, op zekeren dag in een woud te slapen liggende, door twee dames aldaar gevonden werd, die hem een Italiaanschen sonnet achterlieten, waarin zijne schoonheid geprezen werd. Dit voorval uit het leven van dien poëet, heeft de heer J. C. Otto — wij zeggen *heer*, maar weten niet of het een vervaardiger of eene vervaardigster is — van Amsterdam, allerkunstigst, zoo wij ons niet vergissen, met menschenhaar op witte zijde geborduurd. Wij kunnen dit kunstwerk ter beschouwing der Nederlandsche schoonen, die de tentoonstelling bezoeken zullen, gerustelijk aanbevelen, alsmede een fraaijen ivoren hoorn van overvloed, vol van keurig vervaardigde bloemen in menschenhaar, door den heer L. J. Lefêbre, van 's Gravenhage, gezonden, waarvoor, naar men ons verzekerd heeft, de vervaardiger *f* 1200 vraagt en reeds *f* 1000 zoude geboden zijn.

De cameeën van den heer J. M. Dionisy, van Roermond, zijn der bezigtiging overwaardig; terwijl de bloemen en kapellen in Carrarisch marmer, van den heer J. S. Versnel, van Rotterdam, en de smaakvolle ornamenten van den heer E. C. Martin, van Zeyst, dagelijks door velen bewonderd worden. — De gezondene drukproeven van de heeren Enschedé en Zonen, van Haarlem, P. H. Noordendorp, van 's Gravenhage, en A. Zweesaardt, van Amsterdam, en de Javaansche letters en stereoptype platen van eerstgemelde firma, worden door kenners zeer geprezen. — De zonnewijzer van den heer K. W. Uhlman, van Zwolle, en de chronometer en instrumenten van den heer A. Hohwn, van Amsterdam, verdienen met lof genoemd te worden. — Ten slotte kunnen wij nog de keurig gebondene boeken van den heer J. H. Regeer, te Rotterdam, vermelden, die bij geene der zich op de tentoonstelling bevindende behoeven achter te staan. Het is slechts jammer, dat de niet overzindelijke handen der bezoekers, deze zoo kostbare prachtwerken bezoedeld hebben. — Twee der in den catalogus opgegevene nommers: No. 6, Gebroeders Diederichs, van Amsterdam, „Proeven van Nederlandsche waterverwen," en No. 113, dr. H. Foon, van Amsterdam, „Proeven van doorschijnend schrift," konden wij niet vinden. Op onze aanvrage bekwamen wij ten antwoord, dat zij niet op de tentoonstelling aanwezig waren, en dat men er te vergeefs naar gezocht had.

En nu hebben wij ons overzigt van de tentoongestelde producten van het lieve vaderland geëindigd. Ofschoon al hetgeen zich hier bevindt, meestal uitmuntend van bewerking is, zoo zal een ieder, die de groote tentoonstelling bezocht heeft, met ons moeten bekennen, dat Nederland op geene waardige wijze hier vertegenwoordigd wordt. Wij hebben hier boven reeds te kennen gegeven aan wien, naar ons gevoelen, de schuld hiervan ligt. Laat ons hopen, dat, wanneer later hier weder eene dergelijke tentoonstelling moge plaats hebben, Nederland toonen zal eene der eerste natiën van Europa te wezen, en dat, zoo wij, Nederlanders, al geen land van groote uitgestrektheid bewonen, wij in intellectuële begaafdheden en nuttige uitvindingen, in handelsrijkdommen en koloniale producten, voor geene natie ter wereld behoeven uit den weg te gaan.

(*Ingezonden.*)

In mijn vorig schrijven in uwe Courant, heb ik gezegd, dat, als ik geweten had, dat de heer van Heiden de steller van het tegen mij gerigte stuk ware geweest, ik daarop niet zoude zijn terug gekomen, en ik moest derhalve thans al zeer inconsequent handelen, indien ik dien heer antwoordde, waartoe ik te minder opgewektheid gevoel, nu ik door de pen van zoo iemand den Bijbel zie aanhalen. — De heer van Heiden mag mijnenthalve, mits voor eigen rekening, (omdat ik voor te weinig debiet bevreesd ben), alle mijne schrifturen laten drukken en door getuigen bewijzen wat hij verkiest; een man, die in staat was, om bij het toezenden der lijst van inteekening voor den weg, zijnen naam boven dien der concessionarissen te plaatsen, met een hem het best bekend, evenwel zeker belangeloos doel, als ware hij zelf medeoprigter van dien weg, en die zich nu niet schaamt, zulks als eene gloriolse te doen gelden, refuteer ik, vooral over personaliteiten niet; wat zijn vertelsel over zijne nota aan den minister van binnenlandsche zaken betreft, is evenzeer onwaar, alleen heeft hij aan den heer van Holthe van Echten eenige mededeelingen gedaan, ten einde het advies van de Gedeputeerde Staten van Groningen in verdenking te brengen, en is dat stuk overgelegd aan den minister, die waarlijk zoo spoedig niet gelooft, wat de heer van Heiden vertelt. — Ik heb vergeten in het van mij geprovoceerde artikel, te verwijzen naar het bekende en bij de tolboomen aangeslagen tarief, waaruit het door mij geposeerde (waar het alleen op aankomt: de onregtvaardigheid der wijze van tolheffing) duidelijk blijkt.

Vordert men nu *tegen* dat *tarief* minder tol, zoo als ik weet dat dezer dagen geschied is, wel nu, dan heeft men daardoor het beginsel, dat de wijze van tolheffing onbillijk is, toegestemd, maar dan was het ook eerlijker, daar rond voor uit te komen, voor en aleer door te nemen maatregelen de concessionarissen daarvan schade ondervinden.

Mr. O. Q. I. J. van SWINDEREN. (*)

's Gravenhage, 11 Julij 1851.

(*) Aangezien beide schrijvers zelve erkend hebben, dat deze zaak reeds genoeg voor het publiek besproken is, zullen er geene stukken meer dienaangaande door ons worden opgenomen, en dus ook niet dat van den zich noemenden »Student," zelfs al ware hij openlijk in dezen voor zijnen naam uitgekomen.

Red.

De aanstaande verkiezing van den Gemeenteraad te Groningen.

De verkiezing van den gemeenteraad, volgens de nieuwe gemeentewet, is spoedig op handen.

Het wordt tijd, dat de kiesbevoegde ingezetenen daarover beginnen na te denken en zich onderling verstaan.

Is de verkiezing der leden van de Staten Generaal en van de Provinciale Staten gewigtig, — die der leden van den gemeenteraad is het zekerlijk nog meer, en loopt over personen en zaken, waarmede wij allen dagelijks en onmiddellijk hebben te maken.

Bij de groote verpligtingen en den hoogst gewigtigen en omvangrijken arbeid, die bij de nieuwe gemeentewet op de schouders van den nieuwen gemeenteraad zullen worden gelegd, is 't gewisselijk van het uiterste belang, personen te kiezen volkomen *berekend* voor die zwaarwigtige taak, — eene omstandigheid, die bij de regtstreeksche verkiezingen misschien wel reeds hier en daar soms is over het hoofd gezien.

Tot welken stand in de maatschappij of tot welk kerkgenootschap de meest geschikte personen behooren, dit zal zeker niets behooren af te doen.

Maar *dit* zal wel dienen in acht genomen te worden, dat zoo veel mogelijk *alle* groote belangen der maatschappij worden vertegenwoordigd, in de voornaamste standen der zamenleving.

En nu ten slotte ééne vraag: Zou 't niet wenschelijk en doenlijk zijn, dat de verschillende hier bestaande kiesvereenigingen zich van nu af zamensmolten tot *ééne* groote NIEUWE vereeniging, ten einde zoo doende in deze stad *éénheid* heersche, waar tot dusverre wel eens verdeeldheid bestond? En hebben toch niet wij *allen* hetzelfde belang bij eene *goede* zamenstelling van den gemeenteraad? Zeer zeker. — Wij geven deze vraag dus onzen stadgenooten ter overweging, volkomen overtuigd als wij zijn, dat, met eene kleine opoffering misschien van subjective meeningen, ons voorstel zeer wel kan worden aangenomen en zoo doende de *goede zaak* aanmerkelijk gebaat.

De regeling zij aan de respective besturen der bestaande vereenigingen opgedragen.

16 Julij 1851. *Een kiezer.*

Correspondentie.

Wij kunnen — zonder anderen te kort te doen — niet wél opnemen de mededeelingen, ... andere bijzonderheden betreffende de bezoeken van Z. K. H. den Prins van Oranje, aan sommige inrigtingen alhier gebragt.

Kerknieuws.

Appelscha, 15 Julij. Den 13den dezer nam onze waardige en veelgeachte leeraar, de wel eerw. zeer gel. heer *A. G. Rijkens*, op eene plegtige en aandoenlijke wijze afscheid van deze gemeente, naar aanleiding van Hand. 15: vers 29c, zijnde de woorden *vaart wel.* Zigtbaar waren allen getroffen, die deze plegtigheid bijwoonden, (waaronder verscheidene vreemdelingen uit andere gemeenten) door het indrukwekkende van zijn weleerws. rede. Door dezelve zoowel, als door het 3½ jarig minzaam verkeer, in deze gemeente, heeft zijn weleerw. zich een blijvend gedenkteeken in de harten van allen opgerigt.

Amsterdam, 15 Julij. Door de broederen diakenen der Nederd. Herv. gemeente alhier, is gisteren, ter vervulling der vakature van eene predikantsplaats, veroorzaakt door het emeritaat van den weleerw. heer *H. Weyland*, de volgende nominatie uitgebragt:

Zestal: Ds. *Hasebroek*, te Middelburg; *Broedelet*, te Gouda; *Nachenius Jr.*, theol. dr. te Sassenheim; *Wunder Jr.*, te Purmerend; *Begemann*, te Gouda; *Cats Wor*, te Enkhuizen.

Drietal: Ds. *Hasebroek*, *Broedelet* en *Nachenius Jr.*

Rotterdam, 14 Julij. Men verneemt dat ds. *van der Goot*, predikant der Doopsgezinde gemeente alhier, het beroep naar Amsterdam heeft aangenomen.

— Door Z. M. zijn bij besluit van den 5den Julij jl., goedgekeurd de uitgebragte beroepingen van predikanten door de kerkeraden der Herv. gemeenten, hierna genoemd, als: van Harderwijk op *Gann Dun*, pred. te Zwijndrecht; van Nijega en Elahuizen, klass. Sneek, op *Luurman*, kandidaat bij het prov. kerkbestuur van Drenthe.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 13 Julij, kapit. *Visser* Eensgezindheid, van Riga; *Brouwer* Elisabeth, van Nerva; den 14den *Kwint* Jantina, van Newcastle. — Te Texel den 13 Julij, *de Jonge* Margaretha, van Bayonne; den 14den *de Jong* jonge Clemens, van Hull. — In het Vlie den 12 Julij, *Boon* Jacoba Hazewinkel, van Riga; *Schuring* Anna, van Dantzig; den 13den *de Boer* Reina, van Memel; *de Boer* Willem, van Drobach. — Te Napels den 23 Junij, *Douwes* Isabella, van Antwerpen. — Te Bayonne den 5 Julij, *de Boer* Vriendschap, van Amsterdam. — Te Gravesend den 11 Julij, *Lukje* Frouke Egberdina, van Amsterdam. — Te Stockton den 8 Julij, *de Groot Bakker* Katharina, van Stettin. — Te Koppenhage den 8 Julij, *Schaap* jonge Klaas, van Londen. — Te Agger Kanaal den 30 Junij, *Sap* Margaretha Everarda, van Thisted n. Engeland. — Te Dantzig den 7 Julij, *Tent* Goede Verwachting, van Hadersleben; *Legger* Jezelina, van Kiel; den 8sten *Bakker* Frouwina, van Schiedam; *Postema* Martha, van Groningen; den 9den *Kuiper* Hendrika Hillechiena, van Schiedam. — Te Memel den 8 Julij, *de Jonge* Annechiena, van Kiel. — Te Libau den 3 Julij, *Bekkering* Ariane, van Schiedam. — Te Hamburg den 12 Julij, *Prins* Weldaad, van Termuntezijl; den 13den *Puister* Nijverheid, van Bayonne. — Te Warnemunde den 11 Julij, *Esbra* Elisabeth, van Bremen. — Te Pillau den 8 Julij, *Kuitze* jonge Wicher, van Aarhuus; *Bontekoe* jonge Lucas, van Rotterdam. — Te Tonningen den 9 Julij, *Lucht* Anna, van Londen n. Koningsbergen; den 11den *Klein* Anje, van Newport n. Stettin; *de Boer* Engelina Helene, van Hamburg n. de Oostzee.

Binnengekomen te Texel den 15 Julij, kapit. *Zeilstra* Anna Maria Henriette, van Suriname; *Jonker* Zeldenrust, van Sunderland. — Te Flensburg den 10 Julij, *Oostra* Margrietha Hillegina, van Amsterdam. — Te Archangel den 28 Junij, *de Boer* Wijnanda Lucretia, van Antwerpen.

Zeilklaar te Newyork den 27 Junij, kapit. *Borchers* Lewe van Nijestein, naar Batavia.

In lading te Newyork den 28 Junij, kapit. *Bakker* Jacoba, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 13 Julij, kapit. *Stuit* Geerdina, naar Brest; *Greven* Goede Hoop, naar Bremen. — Van Texel den 13 Julij, *Patje* Annegina, naar Archangel. — Uit het Vlie den 13 Julij, *Hazewinkel* Arendina Harmina, naar Dantzig; *de Vries* vr. Alida, naar Frederikstad, *Duif* Catharina, naar Christiansand; *Veen* Bougina, op avontuur. — Van Helvoet den 14 Junij, *Wilmink* Harmanna Wilmink, naar Dantzig; *Lukens* Gesina Johanna, op avontuur. — Van Nantes den 10 Julij, *Oldenburger* Geppiena, naar Rotterdam. — Van Réton den 4 Julij, *van Sluis* Annegina, naar Holland. — Van Rouaan den 11 Julij, *Brakke* Hillegina, naar Koningsbergen. — Van Koppenhage den 6 Julij, *Zoutman* Hendrika, naar Storehedinge. — Van Dantzig den 9 Julij, *Lieffijn* Goede Verwachting, naar Zaandam; *Spanjer* Catharina Sophia, naar Groningen; *de Jonge* Anna Elisabeth, naar Londen; *Degenhard* vr. Wicherdina, naar Gloucester; *Brouwer* de Hoop, *Boerhave* Arendina Elisabeth en *Medendorp* Johanna, alle drie naar Amsterdam. — Van Libau den 3 Julij, *van Duinen* Alkanna Elisabeth en *de Boer* Margaretha, beide naar de Maas. — Van Hamburg den 12 Julij, *Muntendam* Jacoba, naar Bremerhaven. — Van Kroonstad den 5 Julij, *Pott* Lidia en *Joosten* Neptunus, beide naar Londen; den 6den *Schoemaker* Catharina, naar Leith.

Vertrokken van Vlissingen den 14 Julij, kapit. *Dood* Eduard, naar Dantzig; *Hansen* Catharina, naar Bremen; *Klok* Gesina Dorkina, naar Emden. — Van Havana den 17 Junij, *de Boer* Neptunus, naar Amsterdam.

Helsingör, 11 Julij. De kof *Willemina*, kapit. Kwakenbrug, naar Hull bestemd, heeft heden, na volbragte reparatie, deze haven weder verlaten.

Zoutkamp, 16 Julij. Binnengekomen den 14den kapit. *Gruppelaar* Niessina, van Newcastle. — Zeilklaar, *Potjer* Dankbaarheid, op avontuur.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

9 Julij. de Jongh, Dina Emmechina (Veend.), v. Hamb. n. Koningsb.
10 —— Brouwer, Elsina (Pekela), v. Amsterdam n. Memel.
Zeven, Elsina Jantina (Pekela), v. Liverpool n. Stettin.
Ebes, Grietje (Harlingen), v. Harlingen n. Memel.
Koster, Martha Elisabeth (Finsterwold), v. Dantz. n. Firth (of Forth.
Potjewijd, Afiena (Pekela), v. Vlaardingen n. de Oostzee.
Weijland, de Zwijger (Veendam), v. Newcastle n. Stettin.
Visser, de zes Gebroeders (Harlingen), v. Harlingen n. Memel.
van der Wal, Geerdina (Veendam), v. Schiedam n. de Oostz.
Struik, Dankbaarheid (Sappemeer), v. Amsterdam n. Dantz.
Bieze, Anna (Sappemeer), v. Koningsbergen n. Emden.
Stoelman, Groningen (Amsterdam), v. Narva n. Amsterdam.
Draijer, Wormerveer (Wormerv.), v. Koningsb. n. Wormerv.
Dommering, Gepkelina Lucretia (Groningen), v. Koningsb. (n. Groningen.
Koerts, Juffer Garrelts (Pekela), v. Libau n. Schiedam.
11 —— Zwaal, Gijsbert Jan (Harlingen), v. Amsterdam n. Anaa.
Regt door Zee, Geziena v. Wieler (Amsterdam), v. Langakkerschans n. de Oostzee.
Nieboer, Hendrika (Wildervank), v. Koningsb. n. Amsterd.
Bekkering, Gezina (Wildervank), v. Dantzig n. Belfast.
Lodewijks, Maria Johanna (Rotterd.), v. Rotterd. n. Petersb.
van Wijk, Jennij (Amsterdam), v. Stettin n. Delfzijl.
Hoveling, Avontuur (Veendam), v. Hamburg n. Petersburg.
12 —— Bakker, Annechina (Veendam), v. Petersburg n. Londen.
Schreuder, Jantiena Roeliena (Veendam), v. Grangemouth (n. Petersburg.
Leeuw, Hendrika Jantina (Delfzijl), v. Liverpool n. Nerva.

De Wind den 9den, 10den en 11den Julij W.N.W.

Elseneur, 12 Julij 1851.

214de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

5de Lijst. No. 1712 een prijs van *f* 2500. No. 7636 een een prijs van *f* 1500. No. 10434 een prijs van *f* 1000. — *6de Lijst.* Geene. — *7de Lijst.* No. 17821 een prijs van *f* 1000.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 11den tot en met den 17den Julij 1851 zijn te *Groningen* geboren 11 zoons en 10 dochters; gehuwd 6 paren; overleden 6 ouden en 13 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN ENZ.

GRONINGEN, 15 *Julij.*

TARWE.		Zw. Zand	64 ℔ *f* 5,15	Bl. Voer	38 ℔ *f* 2,85
Oude Bak	72 ℔ *f* 7.75	Veen	62 » » 4,60	»	40 » » 3,00
Jarige »	70 » » 7,25	»	64 » » 4,90	Zw. Voer	36 » » 2,50
N. Oml.	70 » » 6,60	N. GERST.		»	38 » » 2.65
» »	72 » » 7,00	Winter	52 » *f* 3.60	»	40 » » 2,75
» Old.	68 » » 5,90	»	54 ℔ » 3,8	BOONEN.	
» »	70 » » 6,30	»	56 » » 4.10	Paardeb. *f* 5,25 40	
» »	72 » » 6,70	Zomer	» »	ZADEN, ENZ.	
ROGGE.		»	» »	Gr. Gort p. m.	*f* 6 75
N. Inlands.	62 ℔ *f* 4,40				*f* 7 25
» »	64 » » 4,80	Knobbe	60 » » 4,15	Par. 100 N. ℔	*f* 9,75
» »	66 » » 5,20	»	62 » » 4,45		*f* 14
O. »	68 » » 5,45	N. HAVER.		Kools. *f* a *f*	
» »	70 » » 5,75	Dikke	38 ℔ *f* 2,75	Aveelz. *f* 8 75 *f* 9,25,50	
N. BOEKWEIT.		»	41 » » 2 95	G. Mosterdz.	(*f* 9,70
Gr. Zand	62 ℔ *f* 5,05	»	44 » » 3,15	Raapol. p. v. *f* 31	
	64 » » 5.35	»	47 » » 3,40	Prijs der Boter:	
	66 » » 5,65	»	50 » » 3,70	1ste soort ¼ Ton *f* 22 a *f* 23	
		Bl. Voer	36 » » 2,70	2de » ¼ Ton - 21 a ½	

Tarwe vond iets meer vraag en was goed prijshoudende. — Rogge tot genoteerde prijzen wel zoo goed te plaatsen. — Zaad-Boekweit in een doen; Veen dito tot verlaagde prijzen moeijelijk te plaatsen. — Gerst meer gevraagd en aan pelderijen iets hooger verkocht. — Dikke Haver moeijelijk vorige prijzen voor te bedingen; Witte Voer prijshoudende; Zwarte dito iets lager. — Boonen als vorige, Gort lager. — Enkele kluisjes N. Arveelzaad van verschillende kwaliteit meer dengl als genoteerd verkocht.

ROTTERDAM, 14 Julij. Tarwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overm. bij redelijken aanvoer tot vorige prijzen aan gebruikers: goede en pulke *f* 7,70 a *f* 8,10; Mindere *f* 6,75 a *f* 7,60; roode soorten wei-

nig aangevoerd en tot ruim vorige prijzen aan bakkerij wel afgaande; 164 ℔ Hoogl. Kleefs. f 275; 160, 162 ℔ dito f 260, f 264, f 265; 162 ℔ dito f 280; 160 ℔ Kleefsche f 250, f 255, f 358, naar deugd; 162 ℔ Bovenl. Ris f 264; 158 ℔ Meurs. f 252; 162 ℔ Cubanca f 255. — Rogge: Overm., Zeeuws. en Vlaams., f 5,60 a f 6,60; voorts 152 ℔ Wolgast f 185; 148 ℔ O. Pruiss. f 170; 150 ℔ Rostokker f 180; 146, 150 ℔ Fransche f 174, f 175, f 182; 143, 144 ℔ Arch. f 155, f 162; 141 ℔ dito f 160; 140, 141, f 142 ℔ Russ. f 153, f 155; 147 ℔ N. Libau te Schiedam f 164, f 165. — Gerst: Zeeuws., Vlaams. en Overm. Winter f 4,30 a f 4,60; dito Zomer f 4 a f 4,20; voorts te Schiedam 129 ℔ Cours. f 136, f 137; 130 ℔ dito f 136, f 138; 128 ℔ Libau f 136; 136 ℔ Werder f 146. — Haver: Zeeuws. en Inl. Korte f 3,20 a f 3,90; dito Lange f 2,90 a f 3,50. — Boekweit, op 140 ℔ N. Noordbrab. f 185, f 187, f 190; dito Grootbrab. f 183, f 190; Fransche f 132, f 138, f 140, f 145, f 155, f 157. In Veiling: 109, 110 ℔ (Amst. schaal) Fransche voetstoots f 117, f 118, f 119, f 120. — Erwten: Zeeuws. Groene f 5,75 a f 7,50; Gelders. Graauwe f 9 a f 11,50. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte f 8,50 a f 10; dito Bruine f 9,50 a f 12,50; dito Paardenboonen, 20 cents lager, f 5,20 a f 5,50. — Koolzaad: van het Nieuwe gewas waren eenige klussen aangevoerd van vrij goede kwaliteit; er werd gevraagd 55 p. vl. en geboden 52 p. vl., doch de besteedde prijs is onbekend gebleven.

Van den 15den. Tarwe 162 ℔ puike Hoogl. Kleefs. f 280; 164 ℔ dito f 275. — Gerst: 128 ℔ Libau te Delfshaven f 136.

AMSTERDAM, 14 *Julij.* Vriesche Boter f 34 a f 36; Kuijnder f 30 a f 32; Kamper f 31 a f 33; Deventer dito f 22 a f 25; Zwolsche f 26 a f 28.

AMSTERDAM, 16 *Julij.* Tarwe aan cons.: 130 ℔ b. Pools. f 288, f 290, f 292; 129 ℔ r. b. dito f 280, beide bij gerijf; 129 ℔ b. dito f 286; 134½ ℔ Kleefs. f 270, beide bij partij. — Rogge als voren; 122, 123 ℔ Pruis. f 170, f 172 bij partij; 127 ℔ Pommer f 184; 123 ℔ Pruis. f 175 bij gerijf; 115, 116 ℔ gedr. f 148, f 150. — Gerst iets hooger met goeden handel: 115, 119 ℔ Deensche f 150, f 166; 113, 114 ℔ Pommer f 144, f 146.

Koolzaad prijsh.: op 9 vat in Sept. en Oct. 56 p. vl.; April 58 p. vl. — Lijnzaad prijsh.: 106 ℔ Koningsb. f 270. — Raapolie dadelijk williger, op levering prijshoudend: op 6/w. f 33; Vlieg. f 32 a 25; Sept. f 32,25 a 50 a 25; Oct. f 32,50 a 75; Nov. f 32,75; Dec. f 33; Mei f 34. — Lijnolie op 6/w. f 34,25; Vlieg. f 33,25. — Hennepolie op 6/w. f 36,25; Vlieg. f 35,25.

LONDEN, 11 *Julij.* Vreemde Boter vond heden eene goede vraag; beste Vriesche 76 a 78 sh.

LONDEN, 14 *Julij.* Ten gevolge van onbeduidenden aanvoer werd voor inl. Tarwe meer geld verlangd, doch slechts in enkele gevallen verkregen. In vreemde was tot de vorige prijzen goede handel bij gerijven. Gerst was goed gevraagd, doch onveranderd in prijs Van Haver is weder zeer veel aangevoerd, waardoor in eene prijsvermindering van 1 sh. op den verlaagden stand van j.l. Vrijdag moest worden bewilligd, alvorens eenige hoeveelheid van belang konde worden afgezet. Boonen en Erwten waren 1 sh. lager verkrijgbaar.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

APPINGEDAM, 16 *Julij.* Hoewel het getal ter markt gebragte paarden niet overgroot was, zoo had er nog al eenige verkoop plaats. Vreemde kooplieden (Fransche en Oostfriesche) hebben verscheidene paarden opgekocht, en had er nog al veel omzet onder de landbouwers plaats.

LONDEN, 14 *Julij.* Vee buitengewoon veel aangevoerd, zoodat zelfs de groote vraag niet toereikend was, om al de voorraad koopers te doen vinden. Alle prijzen waren lager. Uit Holland zijn aangevoerd: 632 runderen, 3308 schapen en 240 kalveren.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 16 *Julij.*

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. $58\frac{9}{16}$, $58\frac{11}{16}$, $58\frac{9}{16}$; Dito Certific. 3 pCt. 69, $69\frac{1}{16}$, 69; Dito Dito 4 pCt. $90\frac{1}{16}$, $90\frac{3}{16}$, $90\frac{1}{16}$; O. I. Leening 4 pCt. 88¾; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 89⅛, 89¼; Handelmaatschappij 107⅜, 107½, ex div.; Aand. Holl. Spoorwegmaatschappij 61. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. $48\frac{15}{16}$, 49. — FRANKRIJK, Oblig. 3 pCt. 53⅜, $53\frac{7}{16}$, 53⅜. — SPANJE, L. bij *Ardoins* v. 85 £ 5 pCt. 16⅛, 16¼, $16\frac{3}{16}$; Dito Dito van 510 £ 5 pCt. $16\frac{1}{16}$, 16¼, 16⅛; Dito bij Dito Onb. Stukken 5 pCt. $16\frac{3}{16}$; Dito 3 pCt. 40⅜, 40⅝; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. $36\frac{11}{16}$, 37, 37; Coup. Ardoins $8\frac{7}{16}$, $8\frac{9}{16}$; Passive 6¼, 6⅜; Fransche Uitgest. 6⅛, 6⅜, $6\frac{5}{16}$. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt $35\frac{3}{16}$; Dito Dito 4 pCt. $34\frac{13}{16}$. — RUSLAND, Oblig. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 107, 107¼; Dito 1828 en 1829 5 pCt. 105⅜, 105⅝; Certificaten 4½ pCt. $98\frac{13}{16}$, 98⅞; Dito bij *Hope* 89¾; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 88⅞, 89; Certificaten van Inschrijvingen in Assignatien 67⅝. — POLEN, Certific. 78½; Dito Aand. met Loten 500 fl. f 149¾. — OOSTENRIJK, Metalliek 5 pCt. 78⅞, 79⅜; Dito Nieuwe 2½ pCt. 40⅝, 41¼; Dito Nieuwe 5 pCt. 83½, 83⅝, 83¾; Weenerb. bij *Gull en Co.* 4 pCt. 67½, ¾; N. Loten van 250 fl. 311; Oostenr. Bank-Act. f 1270; Denem. 5 pCt. 100⅝, 101, 100⅞; Darmst. Loten 28⅛; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 98; Braz. 5 pCt. 91½; Mexik. 5 pCt 29⅛, $\frac{9}{16}$, ½; Gren. 1¾ pCt. $16\frac{9}{16}$; Ven. 3¼ pCt. 31⅛; Portug. 3 pCt. 38½; 4 pCts. Weldadigh. 77.

In onze binnenl. fondsen was heden wederom bij geringe affaire geene noemenswaardige verandering.

In alle soorten van Spaansche was de handel zeer uitgebreid. Aanvankelijk was de stemming over het algemeen iets minder vast, doch zij blijven ten slotte, door onderscheidene inkoopen, weder nagenoeg als gisteren. Naar Passive en Fransche Uitgest. was zeer levendige vraag.

Russische en Portug. bijna onveranderd.

Oostenrijksche werden wederom bij aanzienlijke partijen tot veel verhoogde prijzen van de markt genomen.

Fransche waren insgelijks iets aangenamer.

Overigens was handel en variatie in vreemde effekten onbeduidend.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolongatie 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. $58\frac{9}{16}$; Ard. a 510 £ 16¼; Binnenl. 3 pCts. $36\frac{15}{16}$ a 37; Metall. 5 pCt. 79⅜; Dito 2 pCt. 41¼.

GOUDEN EN ZILVEREN SPECIEN.

Amsterdam, 15 *Julij.*

10 Guldenstukk.	f 9.70	á 9.75	Piasters	f 2.55	à 2.60
Nieuwe Dukaten	„	„	St. van 5 fr.	„ 2.34	„ 2.37
Ger. Dito	„ 5.60	„ 5.70	Brab. Kroonen	„ 2.65	„ 2.70
Guinjes	„	„	Fransche Dito	„ 2.70	„ 2.75
Eng. Souv.	„ 11.85	„ 11,95	Pruiss. Thaler	„ 1.75	„ 1.78
Pistolen	„ 9,55	„ 9.65	Baren Goud en Specien à f 1442.60 p. Ned. pond fijn	11 à 11½ pCt.	
Louis d'or	„	„			
St. van 20 fr.	„ 9.50	„ 9.60			
Napoleon d'or	„	„	Zilv. v. 1000 tot 900	f 104.50	a 105

ADVERTENTIEN.

*** De **HOOFDDIRECTEUREN** van het INSTITUUT voor DOOFSTOMMEN te *GRONINGEN* brengen bij deze ter kennis van de LEDEN van genoemd Instituut, dat op WOENSDAG den 23sten Julij aanstaande, des namiddags te **DRIE UUR**, in de NIEUWE KERK alhier, de KWEEKELINGEN van meergemeld Instituut in het openbaar **BLIJKEN** zullen geven van derzelver **GEMAAKTE VORDERINGEN**; terwijl ook alsdan de **PREMIËN** aan diegenen hunner, welke dezelve hebben verdiend, zullen worden uitgedeeld.

Voorts roepen Hoofddirecteuren voornoemd de LEDEN van het HOOFDDEPARTEMENT bij deze op, om op MAANDAG den 21sten Julij aanstaande, des middags te twaalf uur, te compareren in de SCHOOL van meergedacht Instituut, tot het aanhooren van het VERSLAG der HOOFDDIRECTIE, het nazien der REKENING en het verkiezen van een NIEUW LID in de HOOFDDIRECTIE.

GRONINGEN, 7 Julij 1851.

Namens de Hoofddirecteuren voornd.:
W. J. MEURS WICHERS,
Secretaris.

HARDDRAVERIJ TE BURUM,

met PAARD en CHAIS, op ZATURDAG den 19den Julij.

TOT PRIJS: Een fraaije **ZILVEREN TABAKSPOT.**

Alle Paarden worden toegelaten, welke geen Prijs of Premie hebben gewonnen, die van Stadswege zijn verreden en tot genoegen der Keurmeesters zijn.

Aangifte der Paarden uiterlijk des namiddags te twee uur, ten Huize van den Kastelein

A. K. WIERINGA.

HARDDRAVERIJ TE EZINGE,

met de vereischte permissie en met gewonen luister, op ZATURDAG den 19den Julij 1851, met **Paard** en **Chais.**

PRIJS: Een **ZILVEREN TABAKSKOMFOOR.**
PREMIE: Eene **DITO TABAKSDOOS.**

Aangifte te 2 uur des namiddags, bij
de Wedw. H. M. DE VRIES.

HARDDRAVERIJ TE GRIJPSKERK,

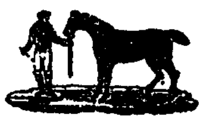

op DONDERDAG den 24sten Julij 1851, om **een fraai stuk bewerkt ZILVER**; tevens **KEURING** van de SCHOONSTE DRIE- en VIERJARIGE PAARDEN, tot Premie **een fraai Zilveren TABAKSKOMFOOR.** De Aangifte tot de Keuring van het fraaiste Paard des morgens te 10 uur en de Keuring zelve te 11 uur. Aangifte tot de Harddraverij te 12 uur en de Rijding te 2 uur, bij **J. DE BOER, A.ZN.**; opgeluisterd door **MUZIJK.**

DE GEWONE JAARLIJKSCHE

HARDDRAVERIJ TE VEENDAM,

om eenen nader te bepalen belangrijken **PRIJS** en **PREMIE**, zal plaats hebben op **Donderdag den 21sten Augustus 1851.**

MUZIJK

te ***Slochteren***, bij den Kastelein **H. BOELMANS**, op ZONDAG NAMIDDAG den 20sten Julij.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Ondertrouwd:

J. C. G. FRIGGE
met
M. J. WREESMAN.

GRONINGEN, 13 Julij 1851.

*** Getrouwd:

J. S. HEERES,
Weduwnaar van METJE TAMMES,
met
GRIETJE DIEMERS,
Weduwe J. R. SCHUITEMA.

GRONINGEN, 16 Julij 1851.

*** Getrouwd:

H. M. PH. SCHUITEN, BN.ZOON,
met
J. E. G. VOOREN.

AMSTERDAM, 17 Julij 1851.

*** Heden beviel van eene wélgeschapen DOCHTER Vrouwe M. S. GASINJET, geliefde Echtgenoot van
L. T. JORISSEN.

HAREN, 7 Julij 1851.

*** Heden beviel voorspoedig van eene wélgeschapen DOCHTER C. P. S. HUGENHOLTZ, geliefde Echtgenoot van
J. C. BLOEM.

VOORTHUIZEN, 9 Julij 1851.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel voorspoedig van een' ZOON ANNA CARDINAAL, geliefde Echtgenoot van
B. ALRINGH HESSELINK.

SNEEK, 12 Julij 1851.

*** GRONINGEN, 14 Julij 1851. Heden beviel van een' *ZOON* S. F. VAN WICHEREN—VAN DE POL.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel voorspoedig van een' ZOON A. F. A. VAN DER VEEN, geliefde Echtgenoot van
J. ROKTERS VAN LENNEP, E.ZN.

JAGTWIJK, onder *Kolham*, 15 Julij 1851.

*** ZUIDBROEK, 15 Julij 1851. Heden beviel van eenen ZOON IDA MELLEMA, Echtgenoot van
G. MONKHOST.

*** Na eene langdurige sukkeling, werd mij heden avond tot mijne bittere droefheid, mijne dierbare Echtgenoot PHILIPPUS HOVINGH door den dood ontrukt. Hij mogt den ouderdom van bijna 55 jaren bereiken, van welke ik bijna 20 jaren met hem in eenen gelukkigen echt heb mogen leven. Een viertal Kinderen laat hij mij na, van welke de meesten te jong zijn om het verlies van eenen zorgenden vader te beseffen. Hoe gevoelig mij deze slag ook treft, wensch ik echter stil te berusten in deze voor mij donkere bestelling des Heeren.

NIEUWE PEKELA, 9 Julij 1851.

K. T. NOORDERWIJK,
Wed. **PH. HOVINGH.**

*** Het KINDJE, ons voor twintig weken geschonken, werd ons heden op het onverwachts door den dood ontnomen.

GRONINGEN, 15 Julij 1851.

B. NOORDHOFF.
C. VAN DUIKEN.

*** Heden overleed, tot bittere droefheid van mij en mijne Kinderen, mijne teedergeliefde oudste Dochter MARGARETHA THERESIA, in den bloeijenden leeftijd van bijna 24 jaren.

J. JANSEN.

GRONINGEN, 15 Julij 1851.

*** Heden overleed, na eene korte doch hevige ongesteldheid, in den ouderdom van 41 jaren, Vrouwe JACQUELINE WILHELMINE VAN IDDEKINGE, geboren Baronnesse VAN DER DUSSEN.

WINSUM, 15 Julij 1851.

Familie en Bekenden gelieven deze *algemeene* tevens voor *bijzondere* kennisgeving aan te nemen.

*** Bij **S. C. VAN DER SLEESEN**, in de Oosterstraat te *Groningen*, is te bekomen:

LIJST VAN HET MATERIEEL

BIJ DE

Administratie der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen

in gebruik, en uit de *Verzameling van Wetten, Besluiten en Aanschrijvingen, die Administratie betreffende*, **bijgewerkt** door

W. A. GACKSTÄTTER,

Geagreëerde ter Arrondissements-Directie te Rotterdam.

Prijs f 1,25.

Voorts weder voorhanden:

LIJST,

houdende opgave der, in de Verzameling van Wetten, Besluiten en Aanschrijvingen wegens de Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen voorkomende

NOMMERS,

waaronder zijn opgenomen de RESOLUTIËN, ENZ., *waarbij de daarbij aangewezen vroegere Voorschriften worden* **vervallen verklaard, gewijzigd, toegelicht** of **bevestigd**; zamengesteld door ***W. A. Gackstatter.*** **Prijs f 1,06.**

Beide Werkjes kunnen gezegd worden voor den Ambtenaar bij voornoemde Administratie onmisbaar te zijn.

Bestellingen op dezelve worden aangenomen bij de Boekhandelaren P. HUISINGH, te *Winschoten*, J. W. MEKEL, J.z., te *Appingedam*, P. A. BARENDS, te *Veendam*, S. J. SCHUIT en E. G. WILDEBOER, te *Pekela*, T. VAN HALTEREN, te *Wildervank*, Wedw. C. J. MEKEL, te *Uithuizen*, en G. LUKAS, te *Leens*, bij alle welke respectivelijk een Exemplaar van beide Werkjes ter bezigtiging voorhanden is.

JAKOBUS JANS OOSTERHUIS, Landbouwer te *Woltersum*, verzoekt een ieder, om aan zijne Vrouw **JANTJE WILLEMS BROEKEMA niets** te **Borgen**; zij maakt deze voorzorg noodig, opdat niemand **schade** lijde.

EXTRACT.

Bij Vonnis der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Groningen*, van den vijfentwintigsten April 1800 eenenvijftig, behoorlijk geregistreerd, is het **HUWELIJK**, voltrokken te *Groningen* op den zesentwintigsten September 1800 negentien, tusschen **ARENDINA PAUKES**, wonende te *Groningen*, en **JACOB BINGMAN**, wonende te *Bedum*, **ONTBONDEN verklaard.**

Voor extract conform:
L. B. LOHMAN,
Procureur.

Aanbesteding.

Op DONDERDAG den **24**sten DEZER, des namiddags te 4 uur, zal in het GEMEENTE-LOKAAL te *BAFLO*, onder approbatie, worden aanbesteed:

Het BEGRINDEN van pl. min. 260 Ned. Ellen WEG, van af de Keijenstraat tot voorbij het Erf van den Molenaar J. PLOEG, te *Baflo*, met de LEVERANTIE van alle daartoe benoodigde MATERIALEN.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving, en waarvan de Biljetten, met opgave van Borgtogt of Mede-Aannemer, moeten worden bezorgd in het GEMEENTEHUIS, op Dingsdag den 22sten bevorens; terwijl op Maandag aanstaande, des namiddags te 4 uur, Inlichting en Aanwijs kan worden verkregen van het Bestek en Voorwaarden ter visie in het GEMEENTEHUIS.

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zal, op MAANDAG den 28sten Julij 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein H. PIEK, buiten de Apoort, te *Groningen*, publiek worden verkocht: Een sterk en wélgebouwd **OVERDEKT TJALKSCHIPJE**, genoemd *DE VROUW CORNELIA*, groot 24 Tonnen, met kompleten INVENTARIS, zoodanig als hetzelve van den 22sten dezer in het Hoendiep voor de Behuizing van Verkoop ter bezigtiging zal liggen. — Om dadelijk te aanvaarden.

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DINGSDAG den 29sten Julij 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene wéldoortimmerde, tot vele Affaires geschikte BEHUIZING, get. B 65 V, met OPENE PLAATS er achter en een zeer ruime WOONKELDER er onder, staande en gelegen Zuidzijde in de Brugstraat te *Groningen*, wordende door Mejufvrouw de Weduwe B. H. DE JONGE in eigendom bewoond. Des verkiezende kan hierover de halve Koopschat, tegen 4½ pCt. interest in het jaar, blijven uitstaan. — En,

Zoo daartoe de regterlijke magtiging wordt verleend:

II. Eene BEHUIZING met WOONKELDER er onder, get. C 127 V, staande Westzijde in de Stoeldraaijerstraat, te *Groningen*, wordende door den Hoedemaker HARDIJ en anderen in huur bewoond.

III. Eene nette WONING met PLAATS en BLEEKVELD er achter, get. G 79 V, staande en gelegen Westzijde in de Nieuwe Boteringestraat, te *Groningen*, doende tot grondpacht f 1—80; — beide laatste perceelen behoorende tot de nalatenschap van wijlen H. REINEMAN.

IV. Eene ruime WONING, get. G 36 V, staande op eigen grond, Zuidzijde in de Kleine Kruisstraat, te *Groningen.*

Om te aanvaarden de perceelen I, II en III op den 1sten November 1851, en perceel IV dadelijk na den finalen toeslag. — Te bezien daags vóór den Verkoopdag, des namiddags van 2—5 uur, en op den dag van Verkoop perceel I van 3—5 en de overige perceelen van 2—5 uur.

Dingsdag den 22sten Julij e.k., des middags te 12 uur, VERKOOPING op de GROOTE MARKT van eene partij **AFBRAAK**, waaronder EIKEN BALKEN, DEUREN, KOZIJNS en RAMEN; voorts eenige **VATEN** en een **TABAKSINSTRUMENT.**

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

HOUTVEILING,

onder WERKELIJKE HOUTKOOPERS, op ZATURDAG den 19den Julij 1851, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*, van eene partij **VUREN** MAATS en OVERMAATS **BALKEN**, aangevoerd van *LARVIG, OUDSOEN ENZ.* Verder *RIGASCHE* en *STETTINER* **GREENEN BALKEN**; benevens eene groote partij JUFFERS, ELLINGS, KOLDERS en eenige GESNEDEN HOUTWAREN, ENZ.

Mr. H. J. OFFERHAUS, *Nots.*

HOUTVEILING,

onder HOUTKOOPERS, AANNEMERS, ROEDEN- en MASTENMAKERS, bij den Zaagmolen *de Noordstar*, te *Oude Pekela*, op MAANDAG den 21sten Julij 1851, des voormiddags te tien uur, van:

Eene Lading **DANTZIGER MAST-, ROEDE-** en **ZAAGBALKEN** en eene groote partij **GREENEN DEELEN**, benevens twee Ladingen **NOORDSCHE HOUTWAREN**, bestaande in BALKEN, JUFFERS en KOLDERS, van differente zwaarte en lengte; alles nieuw aangevoerd.

B. HAITZEMA VIËTOR, *Notaris.*

*** Mr. **M. DE MUINCK**, Notaris te *Grijpskerk*, gedenkt, ten verzoeke van JAN HEMMES DATEMA, Landbouwer te *Saaxum*, en Kinderen, op WOENSDAG den 23sten Julij 1851, des namiddags te 4 uur, in het Gemeentehuis te *Oldehove*, publiek te verkoopen, om op stoppel te aanvaarden:

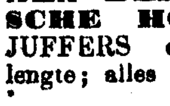

I. Eene **BOERENPLAATS**, no. 40, bestaande in eene BEHUIZING en SCHUUR met het REGT DER VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van derzelver *Erf, Tuin* en *Landerijen*, groot 28 B., 43 R. en 60 Ellen, staande en gelegen onder *Saaxum* en *Ezinge*, doende jaarlijks tot vaste huur f 192,00, — en

II. HET REGT DER VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 8 B., 41 Roeden *Land*, gelegen onder *Saaxum*, doende jaarlijks tot vaste huur f 45,00.

*** Mr. **R. FEITH**, Notaris te *Zuidbroek*, zal, op WOENSDAG den 23sten Julij eerstk., des namiddags te één uur, publiek verkoopen: eene uitmuntende Lading **BALK- en KANTHOUT**, zeer geschikt voor SCHEEPSTIMMERLIEDEN en STELMAKERS, liggende op de gewone Losplaats te *Zuidbroek.*

TE HUUR,

tegen November of Mei aanstaande: Eene rojale **BOVENWONING**, op een' aangenamen stand. Te bevragen aan het BUREAU dezer COURANT.

J. H. BOSS

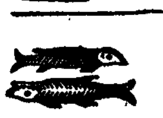

heeft ontvangen: **puik beste GROENE JAAGHARING, à 15 Cents per Stuk.**

2 WAGENMAKERSKNECHTEN kunnen dadelijk WERK bekomen te *Winschoten*, bij den Rijtuig- en Zadelmaker H. H. WELP.

P.S. Ook is hij voorzien van alle **ZADELWERK, CHAIS- en WAGENGEREIDEN, ENZ.**, waarmede hij zich in ieders gunst aanbeveelt.

2 SMIDSKNECHTEN worden ten spoedigste verlangd te *Winschoten* bij de Weduwe J. E. SMIDT.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

Groninger Courant. 18 *Julij* 1851. No. 57.

KORT VERSLAG
VAN HET VERHANDELDE IN DE VERGADERING DER STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN, ENZ.

VERGADERING DER STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN.

Zitting van Dingsdag den 15den Julij.

In deze zitting zijn tegenwoordig 44 leden (afwezig de heer ROEMELINGH). De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd. Wordt mededeeling gedaan van een Adres van den raad der gemeente Hoogkerk, verzoekende, dat die gemeente worde vrijgesteld van de uitkeering aan de provincie, ter zake van de in der tijd aangelegde wegen in het Westerkwartier dezer provincie. — Commissoriaal gemaakt en in handen gesteld van de heeren VAN ROIJEN, DE HAAN, DAMSTÉ, WIERDA en AALFS.

De voorzitter stelt voor thans aan de orde te stellen het rapport der commissie, betreffende de indijking der Lauwerzee. Zonder beraadslaging vereenigt de vergadering zich met 37 tegen 7 stemmen met het door de commissie gegeven advies. (*Tegen*: de heeren KUIPER, TIGCHELAAR, WAALKENS, WIERTSEMA, BROUWER, HEERES en ADDENS.)

Het rapport dierzelfde commissie op een adres van H. V. GEERLIGS, wordt insgelijks in rondvraag gebragt, en zonder beraadslaging, met algemeene stemmen aangenomen.

Hierna worden de volgende rapporten uitgebragt:

I. Rapport van de centrale afdeeling, bij monde van den heer M. V. D. TUUK, over de missive van den minister van binnenlandsche zaken, rakende de verdeeling der provincie in kiesdistrikten ter benoeming van leden der Provinciale Staten en de regeling van het getal der in ieder distrikt te kiezen leden, met eene daarbij gevoegde voordragt van Gedeputeerde Staten, aangaande die verdeeling.

Zij laat als eene algemeene opmerking voorafgaan, dat bij het voorstel van Ged. Staten de staat der bevolking, zoo als die was den 1sten Januarij 1850, en niet die van den 1sten Januarij 1851, was ten grondslag genomen, waardoor dus veranderingen moeten worden gemaakt, die volgens het gevoelen der meerderheid in overweging moesten worden genomen. De meerderheid van de leden der afdeelingen kon zich vereenigen met die der Gedeputeerde Staten. Onderscheidene wijzigingen waren er echter zoo van eene of meer afdeelingen, als van een of meer harer leden voorgesteld; zoo wilden sommigen, dat men Groningen niet alléén als kiesdistrikt moest laten bestaan, maar daarbij ééne landelijke gemeente, Haren, of wel ook nog Noorddijk en Hoogezand, moest voegen; zoo wenschte men Hoogkerk niet, zooals nu, bij het 4de, maar bij het 3de kiesdistrikt; Uithuizermeeden niet bij het 5de; maar bij het 4de, Termunten niet bij het 5de, maar bij het 6de; Meeden, Muntendam, Zuidbroek en Noordbroek niet bij het 6de maar bij het 7de kiesdistrikt te voegen. — Wat betreft het getal der in ieder distrikt te kiezen leden, zoo kon de meerderheid zich vereenigen met het voorstel van Gedeputeerde Staten. — Dit verslag wordt ter griffie gedeponeerd; de bepaling van den dag der beraadslaging zal nader worden aan de orde gesteld.

II. Bij monde van den heer QUINTUS, op eene missive van de commissie van landbouw in deze provincie, inzendende verslag van het gebruik, dat zij in 1850 ten nutte van den landbouw gemaakt heeft van de toelage aan haar tot dat einde door de Staten verstrekt. Uit dat verslag was aan gecommitteerden gebleken, dat de commissie hare gelden goed en over 't algemeen zeer doeltreffend had weten te besteden, zoo door het aankoopen van verschillende graansoorten, het invoeren van vee, het uitloven van premiën voor bijzondere cultures enz., als het uitschrijven van prijsvragen, het tentoonstellen van voortbrengselen van land- en tuinbouw, zaden en granen, vee, enz. Om de commissie meerdere vrijheid te laten, vooral wat het uitschrijven van prijsvragen en het uitloven van premiën betreft, die dikwerf niet binnen den tijd van 1 jaar kunnen zijn afgeloopen, adviseren gecommitteerden, even als in het vorige jaar, ook thans weder, maar nu terstond voor drie achtereenvolgende jaren, aan de commissie eene toelage van *f* 500 jaarlijks uit te keeren, ten einde deze te doen strekken ten nutte van den landbouw, onder voorwaarde evenwel, dat de commissie jaarlijks een verslag geve van het gebruik door haar van die toelage gemaakt en in het 2de jaar aanvrage of haar dit subsidie ook voor langer zal worden verstrekt. — Overeenkomstig dit advies, wordt door de vergadering zonder hoofdelijke stemming besloten.

III. Bij monde van den heer KONING, op een adres van H. J. ENGELKENS e. a., verzoekende een jaarlijksch subsidie uit de provinciale fondsen, tot daarstelling eener school ter opleiding van jongelieden voor handel en nijverheid te Groningen. De commissie verklaart, dit adres met bijlagen, bevattende een ontwerp-reglement, met de meeste naauwkeurigheid te hebben nagegaan en dat ook zij, gelijk adressanten, overtuigd was dat de praktijk *alléén* zonder theorie den handelaar niet vormen kan. De commissie wil niet uitweiden over de meerdere of mindere doelmatigheid van het ontwerp, en oordeelt ook zich hiermede niet te mogen inlaten, daar ze zich verlaten moet tegen het adres, zoo als het liggende is; — zij gelooft n.l. dat men aan zulk eene provinciale inrigting geene geldelijke bijdragen van andere zijden mag verstrekken, en dit toch scheen de bedoeling van adressanten te zijn, gelijk vooral bleek uit de memorie van toelichting. Zij adviseert alzoo, om in het verzoek, zoo als het liggende is, niet te treden. — De voorzitter stelt voor dit rapport onmiddelijk in behandeling te nemen. De heer v. ITTERSUM vraagt uitstel tot de volgende zitting en wordt in dit verzoek ondersteund door den heer SCHILTHUIS. Bij het in rondvraag brengen van dit voorstel, wordt met 29 tegen 13 stemmen besloten, de behandeling van dit rapport tot de eerstvolgende vergadering uit te stellen. — Ter griffie gedeponeerd.

IV. Bij monde van den heer QUINTUS, op eene voordragt van Gedeputeerde Staten, rakende het verleenen van voortdurend genot van vrije woning aan den uithoofde zijner hooge jaren eervol ontslagen' commissaris van het trekschuitenveer buiten de Apoort te Groningen. De Gedeputeerde Staten zouden reeds dit voorregt aan genoemden BOERMA geschonken hebben, had niet de bevoegdheid tot de vergunning aan de Provinciale Staten behoord; daarom hadden zij zich tot deze vergadering gewend. — De commissie had bevonden, dat de behuizing thans door BOERMA reeds bewoond 's jaarlijks *f* 233 opleverde, terwijl hij in dienst een tractement van *f* 200 en vrije woning had gehad. Indien hij niet zoo oud ware, dan zou de commissie oordeelen, dat de toelage te groot ware, maar adviseert thans Gedeputeerde Staten te magtigen, aan BOERMA de bewoning te verlengen op zulk eene wijze en onder zulke bepalingen, als zij in het belang der provincie nuttig en doelmatig en voor den oud-commissaris BOERMA het meest billijk zullen rekenen.

Dit rapport wordt onmiddelijk in behandeling genomen, en dienovereenkomstig besloten.

V. Bij monde van den griffier, op eene voordragt van Gedeputeerde Staten, betrekkelijk het onderzoek en de toekenning van schadevergoeding aan het Aduarder zijlvest voor het inlaten der Saaxumer landen op dat Zijlvest. De commissie herinnert eerst in korte trekken, hoe in het vorige jaar op een adres van het Aduarder zijlvest, waarbij de afscheiding van het Saaxumer zijlvest, of uitkeering van het geheele zijlschot van de Saaxumer landen voor de afvoering van hun water door de Aduarderzijl werd verzocht, bij besluit van de Staten afwijzend was beschikt, en hoe aan Ged. Staten alstoen was opgedragen, dienaangaande onderzoek te doen, en zoodra een bepaald bedrag voor de schadeloosstelling aan het Aduarder zijlvest was vastgesteld, de uitkeering daarvan uit provinciale fondsen te regelen. Aan dat besluit was door Gedeputeerde Staten voldaan, en was door hen van de directie van het Aduarder zijlvest eene gemotiveerde opgave verzocht van de aan haar verschuldigde schadevergoeding, waaraan die directie voldaan heeft met een voorstel, dat nu en in het vervolg wegens het inlaten der Saaxumer landen op dat zijlvest een zijlschot van 25 cent per bunder zou worden betaald of dat die landen anders, ter bestrijding der kosten, 1/4 meer opbrengen dan de landen van het Aduarder zijlvest. De Gedeputeerde Staten verder in aanmerking genomen hebbende dat volgens genoemd besluit aan het Aduarder zijlvest eene som van *f* 60—10 zou worden uitbetaald van de opbrengst van het zijlschot der Saaxumer landen, als eene gedeeltelijke schadevergoeding, zoodat het billijk zal zijn, ook die som te verhoogen en aan te vullen tot het volle bedrag der schadevergoeding thans te bepalen, stelden alzoo voor; 1) tot wederopzeggens toe voor schadevergoeding boven de *f* 60—10 uit de opbrengst van het zijlschot der Saaxumer landen, aan het Aduarder zijlvest een bedrag toe te kennen van *f* 128—50; 2) een gelijk bedrag nog eens te brengen op de begrooting over 1852 als slotvergoeding van het in 1851 aan haar uitgekeerde, — maar haar geene schadeloosstelling voor de verloopene jaren toe te kennen, hetgeen ook geenszins de bedoeling der Staten geweest is, evenmin als het uit het verzoek van adressanten was af te leiden, dewijl daarin alleen gesproken werd van eene schadevergoeding voor nu en voor het vervolg

Gecommitteerden hebben zich met die beschouwingen der Gedeputeerde Staten kunnen vereenigen, weshalve zij adviseren:

1) Op de provinciale begrooting, tot wederopzeggens toe, jaarlijks in uitgave te brengen, als schadevergoeding aan het Aduarder Zijlvest, eene som van *f* 188—60;

2) Bovendien, hetgeen op de begrooting van 1851 te weinig was uitgetrokken, te brengen op die van 1852, en wel ten bedrage van *f* 128—50, en

3) Gedeputeerde Staten te verzoeken, voor de uitvoering van dit besluit zorg te willen dragen en aan de directie van het Aduarder Zijlvest daarvan kennis te willen geven. — Ter griffie.

VI. Bij monde van den heer R. DE SITTER, op eene voordragt van Gedeputeerde Staten betrekkelijk het voltooijen van den kunstweg van Winsum naar de Zoutkamp. De commissie kan zich geheel vereenigen met het gevoelen van Gedeputeerde Staten, volgens 't welk de rigting van Obergum over Ranum en Maarhuizen te verkiezen is boven die over den looptil naar Mensingeweer, zoowel wegens de mindere onkosten, meerdere veiligheid, als mindere kosten van onderhoud; weshalve zij adviseert, dat door de vergadering de voltooijing van den reeds begonnen weg worde vastgesteld van Winsum naar de Zoutkamp en de kosten (*f* 13,400) daarvoor worden uitgetrokken op de begrooting van dit jaar, met verzoek aan Gedeputeerde Staten, om voor dit werk de noodige zorg te willen dragen.

De voorzitter stelt voor, dit rapport terstond in behandeling te nemen.

De heer W. DE SITTER verklaart zich daar tegen en wordt ondersteund door de heeren ADDENS en TRIP.

De voorzitter zegt dat het hem onverschillig is, of het nu terstond in overweging worde genomen dan wel uitgesteld, maar daar, volgens zijn gevoelen, het rapport der commissie duidelijk was en dit bovendien geheel overeenstemde met het voorstel van Gedeputeerde Staten, 't welk reeds lang ter visie had gelegen, meende Z.Ed. het voorstel te moeten doen om tot onmiddellijke behandeling over te gaan. Bij de stemming hierover wordt met 30 tegen 14 stemmen het dadelijk in behandeling nemen verworpen en dit alzoo uitgesteld. — Het rapport wordt ter griffie gedeponeerd.

VII. Bij monde van den heer BEEKHUIS DAMSTÉ, op de volgende stukken: 1) verslag van Ged. Staten betrekkelijk de overvaart over het Reitdiep ter verbinding van eenen aan te leggen kunstweg tusschen het Hunzego- en het Westerkwartier; 2) eene mededeeling van dezelfden, ten geleide van een adres van ingezetenen uit het Westerkwartier, met aanbieding van bijdragen, aandringende op de spoedige daarstelling van een' kunstweg over Noordhorn, Oldehove, Saaxum en de Roode Haan, ter verbinding van het Hunzego- met het Westerkwartier; 3) een adres van E. H. ELLENS en twee anderen, wonende te Warfhuizen, verzoekende, dat spoedig gevolg worde gegeven aan den aanleg van een' kunstweg van af den Hoorn voorlangs de plaats en door het land van ELLENS over Warfhuizen naar de Roode Haan; 4) eene mededeeling van Ged. Staten, ten geleide van een adres van jhr. mr. R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN, te Ezinge, met afschriften van inteekeningslijsten van ingezetenen der gemeente Aduard, Ezinge en Oldehove, voor bijdragen tot het aanleggen van eenen kunstweg van Aduard over den Ham naar Saaxum, ter verbinding van het Westerkwartier met het Hunzegokwartier, en 5) eene inteekeningslijst van landgebruikers onder Ezinge, zich verbindende tot bijdragen voor de begrinding van de bestaande aardenbaan bijlangs het Aduarderdiep en het kanaal naar Ezinge, van af de nieuwe klapbrug tot aan de Aduarderzijl en van af het Aduarderdiep tot aan het Ezinger verlaat.

De commissie haalt eerst aan wat over dit onderwerp is besloten naar aanleiding van een rapport van den 15den October 1850, en stelt zich de vraag voor: of de kapitalen, die vereischt worden tot daarstelling van eene meer geregelde overvaart, in eenige verhouding staan tot de voordeelen, welke met grond, direct of indirect, uit eene verbeterde verbinding der bedoelde kwartieren te wachten zijn? en had te dien einde in ernstige overweging genomen alles, wat in het *eerste* adres tot aanprijzing van die verbinding was bijgebragt. Eene algemeene opmerking, welke uit die overweging was ontsproten, bestond in het bevreemdende, dat, in strijd met het steeds zoo algemeen heerschend eigenbelang, de aanvraag tot de verbinding hoofdzakelijk, ja bijna uitsluitend met belangrijke opoffering van het Westerkwartier uitging, daar toch, wanneer er wezenlijke voordeelen door eene verbeterde verbinding kunnen ontstaan, die in de eerste plaats, zoo niet geheel, aan het Hunzegokwartier moeten ten deel vallen, daar er geen sprake geweest is, en ook bezwaarlijk zijn kon, van handel en verzending uit het Westerkwartier naar het Hunzegokwartier, die van eenigen naam is. — Hetgeen door de adressanten voor het *nuttige* van eenen verbindingsweg volgens de door hen opgegevene rigting is bijgebragt, wordt door de commissie bestreden, doordien het vervoer van granen en zaden per as te kostbaar is, en voor den handel in groot en klein vee, wanneer die wezenlijk aanzienlijk kan genoemd worden, zooals adressanten beweren (maar door het opgegeven cijfer van *f* 1000 voor de geheele onzuivere ontvangst bij het pontveer, geenszins wordt bewezen), ook het vervoer per scheepsgelegenheid verre te verkiezen is, hetwelk door cijfers wordt aangetoond. Hetgeen door de adressanten voor het *noodige* van den verbindingsweg is bijgebragt, bevat volgens het oordeel der commissie niets dan algemeene gezegden voor het wenschelijke van betere wegen, maar is men volgens het oordeel der commissie het bewijs schuldig gebleven, dat door den verbindingsweg meerder handelsvertier tusschen de beide deelen van het gewest en bij gevolg vermeerdering van welvaart te wachten is. — De commissie treedt in eene beschouwing over den veehandel, welke in dezen de hoofdzaak uitmaakt; beweert, dat, hoe kort men ook de gelegenheid stelt, dat van de bestaande verbinding gebruik kan worden gemaakt, in de maanden Julij, Augustus en September, wanneer het grootste aantal schapen en ook vette koeijen naar Leeuwarden en Harlingen gedreven wordt, het pontveer bij de Roode Haan al vast geene belemmering oplevert, en de kleiwegen dan meestal wel met vee te passeren zijn, en voor de schapen, die men later uit de kwelderlanden van het Hunzegokwartier vervoert, zelfs geprefereerd wordt, zoolang er geene onoverkomelijke hinderpalen bestaan, omdat dit vee bij het drijven langs kunstwegen al ligt nadeelige gevolgen te lijden heeft. De commissie wijst verder op een vermeerderd bezwaar uit de erkenning der adressanten, dat de communicatie alleen door het leggen van eene brug als volkomen daargesteld kan geacht worden, daar het zich laat aanzien, dat, wanneer eerst de overvaart met toebehooren door de provincie tot *f* 30,000 en eene jaarlijksche landhuur van *f* 186,50 zou zijn aangekocht, dan later nog eene aanvraag te wachten stond voor de daarstelling van eene brug over het Reitdiep, ten koste van den bestaanden handel en scheepvaart, wanneer althans de verkeerde gewoonte ook hier werd opgevolgd, dat de scheepvaart de kosten draagt van daarstelling en onderhoud van de hinderpalen welke deze in den weg worden gelegd, — na welke overwegingen de commissie als hare innige overtuiging aan deze vergadering mededeelt, dat tegen de groote kosten, die voor de daarstelling van een' verbeterden verbindingsweg vereischt worden, geene genoegzame voordeelen overstaan, en adviseert:

1) onder de gegevene omstandigheden het veer bij de Roode Haan *niet* aan te koopen, maar de overvaart over het Reitdiep tot een punt van voortdurende zorg van Gedep. Staten te doen blijven, ten einde bij dringende noodzakelijkheid daaromtrent eene nieuwe voordragt aan de Prov. Staten te doen;

2) aan de adressanten hiervoren onder 2, 3, 4 en 5 vermeld te kennen te geven, dat de verzekering van den overgang van het Reitdiep door de groote kosten daaraan verbonden, zwarigheid heeft ondervonden, om daartoe alsnog te besluiten, overzulks het daarstellen van eenen kunstweg ter verbinding van het Hunzego- met het Westerkwartier, invoege door adressanten verlangd, voor het tegenwoordige geen punt van overweging bij de Staten kan uitmaken.

3) Dat intusschen hunne adressen met de inteekeningslijsten zullen worden verzonden aan Ged. Staten, met opdragt om de zaak van een kunstweg in dat oord te maken tot een onderwerp van opzettelijk onderzoek en overweging, en daaromtrent zoo mogelijk in Julij 1852 eene voordragt aan de Staten te doen. — Ter griffie, en te behandelen in de volgende vergadering.

VIII. Bij monde van den heer VAN ROIJEN, op een adres van de gemeente Ezinghe, verzoekende, 1) dat de buitengewone omslag, ter vinding van het bedrag der vroeger in hare gemeente geheven opcenten, buiten effekt worde gesteld en het aandeel harer gemeente in de Ommelanderkas blijven ten bate der gemeente, en 2) dat de begrinding van den weg langs het Aduarder diep en kanaal volgens het voorstel van den raad worde geëffectueerd.

Dit rapport behelst hoofdzakelijk het volgende:

De commissie verklaart, dat met uitzondering van den heer AALFS, het verzoek der gemeente *Ezinghe* op haar een' pijnlijken indruk heeft gemaakt, — hetzelve behoort weder tot de in 1824 aangelegde werken in 't Westerkwartier, omtrent welke gecommitteerden hadden gehoopt, dat niet alleen die gemeenten, maar ook *Aduard*, *Oldehove* en *Hoogkerk*, tot de overtuiging zouden zijn gekomen, dat, na het op den 15den October 1850 aan deze vergadering gedaan omstandig rapport, op officiële stukken rustende, haar toestand in betrekking tot den fatalen weg hard, doch daarom volstrekt regtsgeldig en regtmatig is. Daar dit echter het geval niet is, maar het tegendeel blijkt uit de in handen der commissie gestelde stukken, zoo zelfs blijkt, dat, ondanks een uitgesproken besef van verpligte gehoorzaamheid, de tegenstand van burgemeester, assessoren en raad der gemeente *Ezinghe* is doorgedreven, totdat er moeijelijkheden in de comptabiliteit der gemeente zijn veroorzaakt, zoo acht de commissie andermaal zich verpligt, op den regtstoestand der vier gemeenten, waaronder *Ezinghe* behoort, opmerkzaam te maken, en zoude alzoo onder raadpleging van het verslag van voorleden jaar moeten besluiten te adviseren:

1) De bepuining of begrinding van de aardenbaan langs de Oldehoofdster- en Aduarder vaarten niet te voltooijen;

2) Aan HH. Gedeputeerde Staten de zorg op te dragen voor de voortdurende betaling dier 4 gemeenten der door dezelve verschuldigde opcenten, en

3) Van haar aandeel in de jaarlijksche uitkeering in de Ommelanderkas met het aandeel dier kas — beide laatste ten behoeve van en aan de provincie.

Hiertoe besluit werkelijk de meerderheid.

De minderheid echter heeft gemeend, verder te mogen gaan en eene poging te mogen voorstellen, om aan de reeds zoo vele moeijelijkheden veroorzaakt hebbende en nog te wachten bezwaren een einde te bekomen, — èn uit overweging, dat het striktste regt soms en meestentijds aan deszelfs uiterste grenzen hard bevonden wordt, èn alleen onder uitdrukkelijke bepaling, dat de verpligtingen dier gemeenten regtsgeldig zijn en het den Staten aan geene magt ontbreekt, om, zoo de Staten het besluit der minderheid aanneemt, die besluiten te doen eerbiedigen en uitvoeren. — Dit voorstel behelst de kwijtschelding van af den 1sten Januarij 1852 aan de vier gemeenten der tot dusverre betaalde opcenten, bij Koninklijk besluit van 1824 haar opgelegd, of de overstorting thans eener gelijke som uit de gemeente-kassen in die van de provincie, en de instandhouding der bepalingen omtrent de uitkeering harer aandeelen in de uitdeelingen en regten op de Ommelanderkas, ten einde uit deze laatste de provincie op den duur terugbekome hetgeen, ter kwijting der verpligtingen, door de geldleening op haar gelegd, door haar zal gebleken reeds te zijn voorgeschoten en nog te moeten worden betaald. — Op grond hiervan adviseert de minderheid:

1) Het verzoek der gemeente Ezinghe te wijzen van de hand.

2) Aan den Raad te kennen te geven, dat zijn aanbod tot geldelijke bijdragen is ingezonden aan hh. Ged. Staten, om daarop te attenderen bij de behandeling der wegen in het Westerkwartier.

3) Aan de gemeenten Ezinghe, Oldehove, Hoogkerk en Aduard te kennen te geven, dat zij, van af den 1sten Januarij 1852 zullen ontheven worden van de betaling aan de provincie eener som, gelijk staande met het bedrag der opcenten naar het Koninklijk besluit van 1824.

4) Dat de uitkeering en regt op de Ommelanderkas blijft gereserveerd voor de voorschotten der provincie.

5) Dat aan die gemeenten mededeeling worde gedaan, bij extract uit het rapport van Oct. 1850, van haren regtstoestand.

6) Te verstaan, dat het bedrag der opcenten, over 1849, 1850 en 1851 door de vier gemeenten verschuldigd, op hare begrooting gesteld, in ontvang worde opgenomen en uitgetrokken op de provinciale begrooting van 1852. — Ter griffie.

Hierop wordt de vergadering door den voorzitter gesloten en de eerstvolgende zitting bepaald op Vrijdag den 18den dezer, des voormiddags te 11 uur.

UITTREKSEL.

UIT HET

Uitvoerig en beredeneerd Verslag

VAN DEN

TOESTAND der PROVINCIE GRONINGEN,

OVER HET JAAR **1850**,

gedaan aan de Staten der Provincie Groningen, in hunne gewone zomervergadering van 1851, *overeenkomstig het model, door Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken ingezonden, bij missive van den* 12*den Mei* 1851, *no.* 171.

BEVOLKING.

Staat der bevolking. Volgens de uitkomsten, verkregen van de, door de gemeentebesturen, naar aanleiding eener circulaire van zijne excellentie den heer minister van binnenlandsche zaken, d.d. 30sten November 1850, no. 109 (1ste afdeeling, statistiek) verstrekte opgaven, bedroeg de *wettig gedomicilieërde bevolking op den* 31*sten December* 1850: in de stad *Groningen* 14049 mann. en 17042 vrouw., dus te zamen 31091 zielen; in de gemeenten ten platten lande: 77354 mann. en 77935 vrouw., te zamen 155289 zielen, alzoo van de stad en de gemeenten te zamen genomen, een totaal van 91403 mann. en 94977 vrouw., uitmakende gezamentlijk een bedrag van 186380 zielen.

De *feitelijke bevolking* (*) op den 31sten December 1850: in de stad *Groningen* 15090 mann. en 17897 vrouw., te zamen 32987 zielen; in de gemeenten ten platten lande 77750 mann. en 78492 vrouw., te zamen 156242 zielen, alzoo van de stad en de gemeenten te zamen genomen een totaal van 92840 mann. en 96389 vrouw., uitmakende gezamentlijk een bedrag van 189229 zielen. Hieronder zijn begrepen 573 krijgslieden, waarvan 501 in de stad Groningen; in de bevolkingregisters zijn op den 31sten December 1850 ingeschreven 2277 zeelieden, terwijl 76 krankzinnigen en 94 gevangenen op dat tijdstip in de provincie aanwezig waren.

Loop der bevolking over het jaar 1850. Het getal *geboorten*, de *levenloos aangegevene kinderen* niet mede begrepen, bedroeg in gemeld jaar als volgt:

	Wettige.		Onechte.		Totaal.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.
In de stad Groningen....	572	534	36	38	608	572
In de gemeenten ten platten lande	2665	2458	137	129	2802	2587
	3237	2992	173	167	3410	3159

(*) Het cijfer der *feitelijke bevolking* wordt verkregen, wanneer men *de tijdelijk afwezigen* eerst van de wettige bevolking aftrekt en bij de uitkomst, door die aftrekking verkregen, de *tijdelijk aanwezigen* bijtelt.

Getal sterften naar den burgerlijken staat en de kunne.

	Ongehuwd. M.	V.	Gehuwd. M.	V.	Weduwn.	Weduw.	Totaal. M.	V.
In de stad Groningen	211	197	90	79	47	77	348	353
In de gemeenten ten platten lande	790	659	407	366	167	290	1364	1315
	1001	856	497	445	214	367	1712	1668

REGELING EN BESTUUR VAN HET PROVINCIALE HUISHOUDEN.

Zamenstelling der Provinciale Staten. Volgens de wet van den 6den Julij 1850 (*Staatsblad* no. 39), is deze provincie verdeeld in vier hoofdkiesdistricten, Groningen, Onderdendam, Appingedam en Winschoten. — Elk dezer kiesdistricten benoemt elf leden ter provinciale Statenvergadering, met uitzondering van het hoofdkiesdistrict Winschoten, hetwelk twaalf leden ter provinciale Statenvergadering verkiest. Het getal kiezers heeft bedragen in het hoofdkiesdistrict, hoofdplaats Groningen 1459; in het hoofdkiesdistrict, hoofdplaats Onderdendam 1538; in het hoofdkiesdistrict, hoofdplaats Appingedam 1664, en in het hoofdkiesdistrict, hoofdplaats Winschoten 1400.

Sedert de laatste bijeenkomst zijn er drie vacatures in de Statenvergadering ontstaan, te weten: door de benoeming van den heer mr. *J. J. Cremers* tot lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, die ten gevolge daarvan als lid der Provinciale Staten, wegens het hoofdkiesdistrict Groningen zijn ontslag heeft genomen, en door het nemen van ontslag door de heeren *G. Reinders* en *J. F. Zijlker*, die respectivelijk in uw collegie zitting hadden voor de hoofdkiesdistricten Onderdendam en Winschoten.

De bestaande vacatures zijn aangevuld door de benoemingen van den heer *Steven Blaupot ten Cate* te Hoogezand, in de plaats van den heer mr. *J. J. Cremers*, en van de heeren *Albertus Groenman* te Niezijl en mr. *Marcus van der Tuuk* te Veendam, respectivelijk ter vervanging van de heeren *G. Reinders* en *J. F. Zijlker*.

De kiezerslijsten hebben geene aanleiding tot bezwaren gegeven, die bij beslissingen hebben moeten worden opgeheven.

De werkzaamheden der Provinciale Staten gedurende het jaar 1850, waren vooreerst, het benoemen van twee leden voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal, waartoe zijn benoemd de heeren *H. J. Meijer* te Stadspolder, gemeente Beerta, en *J. de Sitter* te Groningen. De eerstgenoemde voor die benoeming bedankt hebbende, is daarvoor later gekozen de heer mr. *J. J. Cremers* te Groningen; — het benoemen van zes leden van het Collegie van Gedeputeerde Staten, waartoe zijn verkozen de heeren *H. H. de Haan*, *J. Homan*, *K. K. de Waard*, *S. P. van der Tuuk*, *U. G. Schilthuis Jz.* en *H. J. Smid*, terwijl de heer mr. *A. J. van Roijen*, in voldoening aan art. 89 der wet van den 6den Julij 1850 (*Staatsblad* no. 39,) is benoemd; — het benoemen van den griffier der Provinciale Staten, waartoe is verkozen de heer jhr. mr. *O. R. Alberda van Ekenstein*.

Ten aanzien van de werkzaamheden van het collegie van Gedeputeerde Staten, bepaald bij de wet van den 6den Julij 1850 (*Staatsblad* no. 39), kunnen wij U mededeelen, dat dezelve steeds vermeerderen en een' verbazenden omvang bereiken. In den regel worden wekelijks 70 à 80 en somtijds meer besluiten genomen, waaronder altijd zeer belangrijke zaken. De notulen zijn daardoor zeer uitgebreid en veroorzaken veel werk. Voor tien à twaalf jaren was het getal besluiten, dat wekelijks door Gedeputeerde Staten genomen werd, omstreeks 30 à 40; dit is successivelijk vermeerderd en bedroeg in de laatste twee jaren 50 à 60, welk getal, zooals wij boven reeds te kennen gaven, thans steeds vermeerdert.

Uw adres, aan Z. M. den Koning en de Staten Generaal ingediend, betreffende de spoedige daarstelling eener wet tot regeling van het bestuur van den Waterstaat, door het voorschrift van art. 191 der Grondwet gevorderd en waaraan eene groote behoefte bestaat, heeft het verlangde gevolg niet gehad. Wij zullen nopens deze zaak eene voordragt met de daartoe betrekkelijke stukken, in deze vergadering aan uwe overweging onderwerpen.

Ingevolge uw besluit nopens de zamenstelling, benoeming, werkkring en bezoldiging eener commissie van landbouw in deze provincie, zullen wij te dezer zake eene voordragt ter tafel brengen.

Wij hebben voldaan aan uwe opdragt, om aan Z. M. den Koning, in uwen naam, het belang van den landbouw in dit gewest bij de wederinvoering der schaalregten, bij de wet van den 29sten December 1835 (*Staatsblad* no. 41) vastgesteld, kenbaar te maken en bij een eerbiedig adres de herstelling dier wet van den Koning te verzoeken of, indien zulks overwegende bezwaren mogt opleveren, althans, bij de aanstaande herziening van het tarief op den invoer van granen en zaden, bepaald bij de wet van den 19den Junij 1845 (*Staatsbl.* no. 28), een aanmerkelijk verhoogd vast regt op die artikelen, geëvenredigd aan de meerdere lasten en kosten der voortbrengselen hier te lande dan elders, aan Z. M. voor te dragen.

Provinciale ambtenaren. Tot griffier der Staten van deze provincie is door U benoemd jhr. mr. *O. R. Alberda van Ekenstein*.

De provinciale griffie heeft eene belangrijke reorganisatie ondergaan, die zeer gunstige resultaten oplevert. Het personeel, door ons, op voordragt van den heer staatsraad, Commissaris des Konings benoemd, bestaat uit 3 commiezen, 10 adjunct-commiezen, 6 klerken, een' concierge, 3 boden en 2 adsistent-boden. Door de menigte van werkzaamheden, is buitengewone hulp somtijds volstrekt noodzakelijk. Hierin wordt zoo goed mogelijk voorzien.

De overige provinciale ambtenaren zijn: de heeren mr. *H. O. Feith*, archivarius; mr. *R. T. Mees*, inspecteur der veenen; *P. Warmolts*, centrale ontvanger der plaatselijke belastingen op den wijn en de sterke dranken en *R. Hartman*, inspecteur der botervaten. Wijders de opzigters bij den provincialen waterstaat, die jaarlijks, na het arresteren der begrooting van enkel provinciale inkomsten en uitgaven, door ons benoemd worden. De buitengewone adsistent bij den waterstaat *E. Wilkens* overleden zijnde, is in zijne plaats benoemd *J. B. van Dalen*.

Financiën van de provincie. *a.* De begrooting van kosten van het provinciaal bestuur, voor zoo veel het Rijkshestuur is over 1850, bevat de navolgende posten:

1. Tractement van den Commissaris des Konings en de leden van Gedeputeerde Staten, den griffier en van de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffie, mitsgaders schrijfloonen .... *f* 32,400.00

2. Gewoon onderhoud van het gebouw ten dienste van Gedeputeerde Staten en der bureaux, bureau- en lokaalbehoeften en drukwerk............ *f* 5,600.00

3. Reis- en verblijfkosten voor den commissaris des Konings, de Gedeputeerde Staten, de Staten, den griffier en de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffie *f* 2,260.00

b. De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over 1850 bedraagt, in

ontvang		*f* 314,041.32	
en in uitgave		*f* 314,002.80	
Gewone ontvangsten		*f* 114.394.56½	
Buitengewone ontvang		*f* 199.646.75½	

Daaronder zijn begrepen de ontvangsten wegens:

De opbrengst der onroerende goederen, als:

Grasverpachtingen, enz............	*f* 1,639.00		
Huur van gebouwen met de daarbij behoorende erven............	*f* 1,072.00		
		f 2,711.00	

Regten en belastingen, als:

Opbrengst van tollen	*f* 12.320.00		
Idem van de sluis- en bruggelden	*f* 11,163.00		
Renten van inschrijvingen op het Grootboek der 2½ pCt. Nationale Werkelijke Schuld, ten behoeve der provincie Groningen, nominaal kapitaal *f* 165,600	*f* 2,640.00		
		f 26,123.00	

Opcenten op 's Rijks belastingen.

De zes gewone opcenten op de gebouwde en ongebouwde eigendommen en op het personeel renderen	*f* 53,832.44½		
en de elf buitengewone opcenten op de gebouwde — de elf en een halve buitengewone opcenten op de ongebouwde eigendommen en de vijf buitengewone opcenten op het personeel bedragen............	*f* 83,244.63		
		f 137,077.07½	

Geldleeningen. De geldleeningen, gedaan ter medebestrijding van de buitengewone kosten der provincie, over 1850, beloopt............ *f* 66,000.00

Behalve deze geldleening, was in 1850 onafgelost:

a. Van de leening van *f* 5000 en *f* 1200, tot den puinweg van Enumatil, een aandeel van *f* 200.

b. Van de leening ad *f* 80,000, voor de wegen en kanalen in het Westerkwartier, *f* 57,000.

c. Van de leening groot *f* 35,000, voor de uitdieping van de Binnen-Aa, *f* 6,500.

d. Van de leening groot *f* 80,000, voor den weg van Martenshoek naar Scheemda, *f* 56,000.

	Gewoon.	Buitengewoon.
De uitgaven over 1850 bedragen volgens de begrooting	*f* 168,790.93	*f* 145,211.87
en zijn gesplitst in de volgende onderwerpen:		
Onkosten en lasten op de baten, inkomsten en verdere eigene middelen der provincie	*f* 2,215.00	
Aflossingen en interestbetaling van provinciale geldleeningen....		*f* 11,806,50
Teruggave van verschotten en andere uitkeeringen aan 's Rijks schatkist	*f* 1,600.00	
Justitie en politie (vaste onkosten)	*f* 5,600.00	
Idem (veranderlijke en onzekere uitgaven)	*f* 3,150.00	
Kosten op het verzamelen van oorkonden, voor drukwerken enz.	*f* 2,350.00	
Huisvesting van den Commissaris des Konings en de provinciale autoriteiten:		
a. Herstellingen aan het gebouw, door den Commissaris des Konings bewoond, en aan de bureaux	*f* 1,400.00	
b. Aankoop van een gebouw en de vergrooting van het provinciehuis met hetzelve		*f* 11,900.00
Bezoldiging van den voogd, pensioen van den ouden voogd en onderhoud van het huis van den voogd op Rottum	*f* 555.60	
Waterstaatsbeambten in provinciale dienst............	*f* 12,183.33	
Zeewerken	*f* 28,825.00	*f* 9,990.00
Havenwerken	*f* 700.00	
Rivierwerken	*f* 5,120.00	*f* 32,205.00
Kanaalwerken	*f* 2,720.00	*f* 41,430 00
Provinciale wegen	*f* 4,365.00	*f* 17,680.37
Groote wegen der 2de klasse en andere wegen	*f* 27,742.00	*f* 11,200.00
Onderhoud der duinbeplantingen op Rottum	*f* 440.00	
Geneeskundige dienst (vaste onkosten)	*f* 100.00	
Idem (onzekere en veranderlijke uitgaven)	*f* 2,700.00	
Eeredienst, Hervormde en andere eerediensten, behalve de Roomsch-Katholijke	*f* 4,000.00	
Roomsch-Katholijke	*f* 500.00	
Openbaar onderwijs (vaste uitgaven)	*f* 54,600.00	
Idem (onzekere en veranderlijke uitgaven)	*f* 2,000.00	
Nationale nijverheid (vaste uitgaven)	*f* 2,925.00	
Idem (onzekere en veranderlijke uitgaven), schadeloosstelling ter zake de longziekte............	*f* „	*f* 9000.00
Onvoorziene uitgaven............	*f* 3000.00	

Wanneer men in aanmerking neemt de vele en aanzienlijke kosten, welke door deze provincie reeds zijn en nog steeds tot onderhoud en verbetering van hare zeeweringen en andere waterstaatswerken, als wegen, bruggen, kanalen en soortgelijke objecten, worden aangewend, dan kan men den toestand der geldmiddelen niet ongunstig noemen, ofschoon de ingezetenen met aanmerkelijke opcenten zijn belast en de heffing daarvan nog wel eenigen tijd zal moeten voortduren.

Jaarlijksche begrootingen.

De gewone ontvangsten der gemeenten zijn over 1850 volgens de begrootingen geraamd op *f* 520,988.14½ en de buitengewone ontvangsten op *f* 219,710,07½, daaronder zijn begrepen.

a. *Directe belastingen.* 5 opcenten op de hoofdsom der belasting op de gebouwde en ongebouwde eigendommen en 7 opcenten op het personeel............ *f* 49,985.30

Hoofdelijke omslagen in al de gemeenten:

gewoon............	*f* 159,571.00		
in zeven gemeenten tijdelijke verhooging van den gewonen omslag	*f* 9,475.00		
een buitengewone omslag............	*f* 725.00		
		f 169,771,00	
			f 219,756.30

b. *Belastingen op voorwerpen van verbruik waarop rijks belastingen geheven worden.* 50 opcenten op den rijks accijns van het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd en de likeuren en eene eigene belasting op den buitenlandschen wijn van *f* 5,62½ het vat, in al de gemeenten dezer provincie............ *f* 100,844.11½

225 opcenten op den rijks accijns der tarwe, 200 op die van de spelt en de rogge in de stad Groningen, 50 opcenten op den rijks accijns van die middelen, in zes gemeenten te lande, 40 opcenten op diezelfde middelen in twee andere landelijke gemeenten.

Opbrengst te Groningen............	*f* 43,000.00	
In de landelijke gemeenten............	*f* 7,430.50½	
		f 50,430.50½

In de stad Groningen worden geheven:

100 opcenten op den rijks accijns van het geslagt....	*f* 18,500.00	
50 id. te Winschoten	„ 1,050.00	
25 id. te Oude Pekela	„ 346.58	
15 id. te Veendam..	„ 500.50	
5 id. te N. Pekela	„ 59.80½	
		f 20,456.88½

Voorts nog te Groningen 40 opcenten op den Rijks accijns van de steenkolen en 25 opcenten op den Rijks accijns van den turf............ „ 5,000.00

f 176,231.00½

c. *Belastingen op voorwerpen waarop geene Rijks belasting geheven wordt.* Eene belasting op de honden in 33 gemeenten, waarvan over het algemeen de grondslag is een gulden van ieder' hond .... *f* 3,365.25

Plaatselijke belasting op boekweit, visch, boter, kaas, brandhout en fourage worden in dit gewest niet geheven.

d. *Heffingen of retributien voor het gebruik van plaatselijke openbare werken en inrigtingen. Tol- en sluisgelden* worden geheven door de stad Groningen *f* 19 000.00

Tolgelden in zes landelijke gemeenten „ 1,433,42

Bruggelden worden geheven in drie gemeenten, waarvan de gezamenlijke opbrengst is............ 334.00

Veergelden worden alleen te Groningen ontvangen .... „ 1,800.00

Haven- en aanleggelden te Groningen en in twee landelijke gemeenten.... „ 5,739.00

Marktgelden te Groningen en in tien landelijke gemeenten .... „ 2,655 00

Waaggelden worden alleen te Groningen ingevorderd .... „ 400.00

Kraangelden worden alleen te Groningen ingevorderd .... „ 300.00

Begrafenisregten te Groningen en in drie landelijke gemeenten .... „ 1,220.00

f 32,881.42

Onder de buitengewone ontvangsten, hiervoren opgegeven, tot een bedrag van *f* 219,710,07½, zijn geene andere belastingen noch retributien begrepen, dan de opgegevene buitengewone omslag. Die buitengewone ontvangsten bestaan uit de batige saldo's van vorige diensten, uit hier en daar gedane geldleeningen ter voorziening in buitengewone behoeften, voor zoo veel de gemeenten uit de Ommelanden betreft, uit het aandeel in de *f* 10,000.00, uit de opkomsten van die kas en uit andere toevallige baten.

De gewone uitgaven der gemeenten bedragen, insgelijks volgens de begrootingen, over 1850 *f* 574,790.72½ en de buitengewone uitgaven *f* 209,717.68.

Onder die uitgaven zijn begrepen:

	Gewoon.	Buitengewoon.
a. *Kosten van het Gemeentebestuur*, als:		
Jaarwedden van burgemeesters....	*f* 14,225.00	
Idem van secretarissen	„ 17,330.00	
Jaarwedden en toelagen aan wethouders en assessoren	„ 5,809.50	
Presentie-geld en toelagen aan leden van den raad............	„ 1,072.00	
Traktement en perceptieloon van ontvangers	„ 13,721.48	
Generale kosten van bestuur, bestaande in traktementen van klerken, huur van gemeente-lokalen, schrijf- en kantoorbehoeften, drukloonen, couranten en staatsbladen, boeken, registers van den burgerlijken stand, reiskosten voor de leden des bestuurs, zegels enz.	„ 49,808.16	
	f 101,966.14	
b. *Kosten van publieke werken*, als:		
Onderhoud van gebouwen	*f* 10,565.00	
„ „ straten en wegen..	- 31,667.00	*f* 15,693.84
„ „ voetpaden	- 2,260.00	
„ „ schuiten, ponten enz.	- 50.00	
„ „ torens, klokken en speelwerken	- 1,554 00	- 100.00
„ „ wandelplaatsen	- 1,436.00	
„ „ waterleidingen en bruggen	- 14,629.00	- 190.00
„ „ begraafplaatsen ...	- 1,105.60	- 567.70
„ „ dijken en gruppen..	- 4,800.00	
„ „ plantsoen	- 50.00	
„ „ marktpalen	- 155.00	
„ „ pompen	- „	- 2000.00
Uitbaggeren en schoonhouden en aanleg van havens............	- 2390.00	- 23,333.33
	f 70,661.00	*f* 41,884.87
Zamen....	*f* 112,545.87	
c. *Belastingen en ongelden*............	*f* 2641,47	
d. *Kosten van het openbaar onderwijs*, als:		
Traktementen van schoolonderwijzers	- 5504.00	
Schoolbenoodigdheden, boeken enz.	- 1900.00	
Schoolgelden voor kinderen van minvermogenden	- 30,205.00	- 3922.09
Onderhoud en verbetering van schoolgebouwen	- 4236.00	- 4962.64
Idem van onderwijzerswoningen....	- 1240.00	
Schoonmaken der schoollokalen....	- 819.30	
Aanschaffen van schoolmeubelen..	- 1174.00	
Vuur en licht in de scholen	- 7422.00	
Voor het ophalen der schoolgelden	- 2111.00	
Voor het opschrijven der schoolpligtige kinderen	- 463.00	
Eereprijzen en blijken in de scholen	- 230.50	
Bijdragen tot het schoolwezen....	- 238.50	
Schadeloosstelling aan onderwijzers voor het gemis van vrije woning	- 585.00	
Kosten van verwaarborging tegen brandschade van de scholen	- 130.00	
Toelagen aan het plaatselijk toezigt op het onderwijs	- 151.00	
	f 56,409.30	*f* 8884,73
Zamen	*f* 65.294.03	
e. *Uitgaven voor inrigtingen ter bevordering van kunsten en wetenschappen.*		
Aan de akademie Minerva	*f* 1000.00	*f* 304.50
Aan het stedelijk gymnasium	- 2800.00	
Aan het akademisch gasthuis	- 1500.00	
Aan het Natuurkundig Genootschap	„	- 100.00
Aankoop van huizen ten dienste van het akademiegebouw	-	„ - 22,431.26
Tot verbetering en uitbreiding van het geneeskundig onderwijs	-	„ - 11,600.00
	f 5300.00	*f* 34,435.76
Zamen	*f* 39,735.76	
f. *Toelagen voor onderstand van behoeftigen en liefdadige instellingen*, als:		
Subsidiën aan diakoniën	*f* 115,789.91	*f* 12,620.72
Idem aan werkhuizen en armen-inrigtingen	„ 3305.00	
Aan de administratie van den algemeenen onderstand	„ 15,620.00	1099.75
Vaccinatie-kosten van minvermogenden............	„ 891.00	
Verplegingskosten aan de maatschappij van weldadigheid	„ 19,399.95	6312.45
Geneeskundige adsistentie aan minvermogenden............	„ 3189.00	
Spijsuitdeeling aan behoeftigen in den winter	„ 2000.00	
Israeliet. weldadigheidsinrigting	„ 70.00	
	f 160,264.86	*f* 20,032.92
Zamen ...	*f* 180,297.78	
g. *Onvoorziene uitgaven, onder goedkeuring der Provinciale Staten*............	*f* 13,860.00	
h. *Renten van gemeente-schulden, afloopende betalingen.*		
Renten............ *f* 58,417.29		
Aflossingen............ „ 19,891.11	„	*f* 78,308.40
De gevestigde schulden bedragen............ „ 1,149,142.25		
De afloopende... „ 77,921.50		

i. *De buitengewone uitgaven*, voor zoo verre die hiervoren niet zijn opgegeven, bedragen.... *f* 29,001.53 en bestaan, met uitzondering van de kosten, aangewend ter zake de cholera ad *f* 15,254,58, in zeer verschillende en menigvuldige buitengewone kleine uitgaven.

Doordien de gemeentebelastingen geregeld worden geïnd, is er in de plaatselijke kassen steeds voldoend fonds aanwezig, om de aangegane verbindtenissen na te leven en de vorderingen ten laste der gemeenten te voldoen. De toestand der gemeentelijke geldmiddelen kan alzoo voldoende geacht worden. Het is echter niet te ontkennen, dat de personele omslagen aanzienlijk zijn en in sommige gemeenten drukkend genoemd kunnen worden. Zoodanige omslagen zijn over 1850 in al de gemeenten van dit gewest geheven, terwijl in zeven gemeenten de gewone omslag tijdelijk is verhoogd en er een buitengewone omslag geheven is. (*Wordt vervolgd*.)

Te Groningen, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.